Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 201 (451) ◆ Середа, 21 жовтня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ПОВЧИМОСЯ У СУСІДІВ

Другий день візиту в Україну глава делегації Великих національних зборів Туреччини Х. Джиндорук розпочав із урочистого покладення квітів на могилу Невідомого солдата.

Потім високий зарубіжний гість мав бесіду з Головою Верховної Ради України І. Плющем. На зустрічі були також присутні перший заступник Голови Верховної Ради В. Дурдинець, представники постійних комісій Верховної Ради, майбутній посол України в Туреччині І. Турянський. З турецького боку у розмові взяли участь члени делегації — депутати Великих національних зборів Туреччини від різних політичних партій, Надзвичайний і Повноважний Посол Турецької Республіки в Україні А. Гермен.

Під час бесіди обговорювалося широке коло питань, зокрема пов'язаних із організацією виборчого процесу на багатопартійній основі в Туреччині та Україні, перспективи заснування парламентської асамблеї країн Чорноморського регіону, ідея організації якої обговорювалася ще під час візиту до Туреччини Президента України Л. Кравчука.

І. Плющ висловив задоволення зв'язками, що поглиблюються між нашими державами в усіх сферах співробітництва. Х. Джиндорук, зі свого боку, запросив делегацію українських парламентаріїв відвідати Туреччину, щоб ознайомитися з роботою її Великих національних зборів.

Того ж дня турецьку делегацію прийняв Прем'єр-міністр України Л. Кучма. Голова парламенту Туреччини та новообраний керівник українського уряду під час бесіди дійшли обопільного висновку про необхідність зміцнювати взаємовигідні міждержавні стосунки, зокрема з метою зберегти мир у Чорноморському басейні. Йшлося також про наміри обох сторін відкрити пряму авіалінію між столицями двох держав, щоб сприяти налагодженню безпосередніх контактів, передовсім українських та турецьких бізнесменів. У зв'язку з конверсією оборонних підприємств в Україні Л. Кучма наголосив на можливості вкладати капітали турецьких інвесторів безпосередньо в цю сферу.

Х. Джиндорук також поклав великі надії на майбутнього посла України в Туреччині, відкриття торгової та культурної місії в Анкарі. Він зазначив, що ці кроки українського уряду всемірно сприятимуть зближенню наших народів та їх плідній співпраці.

Артем ПРОХОРЕНКО.
Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ЗАЯВА
З ПРИВОДУ ОГОЛОШЕННЯ РОСІЄЮ, США І ФРАНЦІЄЮ МОРАТОРІЮ НА ЯДЕРНІ ВИПРОБУВАННЯ

Нещодавні рішення Франції і США тимчасово припинити випробування ядерної зброї і продовження Росією мораторію на ці випробування схвально зустрінуті в Україні, яка завжди послідовно виступала і виступає за повне припинення всіх ядерних випробувань. Для України, народ якої зазнав лиха від радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи, такі дії мають особливе значення.

Сподіваємося, що до цього логічного в наш постконфронтаційний час кроку приєднаються й інші держави, що створить атмосферу довіри і належні передумови для незворотнього поступу людства в напрямку скорочення і остаточного знищення ядерної зброї, а отже — побудови без'ядерного світу.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
20 жовтня 1992 року.

ВРУЧЕНО ВІРЧІ ГРАМОТИ

Учора в Маріїнському палаці Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Швеція Мартін Халлквіст вручив вірчі грамоти Президентові України Леонідові Кравчуку.

Під час бесіди, яка відбулася після урочистої церемонії, Л. Кравчук обговорив з М. Халлквістом перспективи розвитку відносин між двома державами.

12 13

55 відсотків киян підтримують вимоги учасників студентської акції протесту на столичному майдані Незалежності. 31 — не згодні з ними, 14 — не визначилися.

Міркування представників «бунтівного» і більш поміркованого студентства, політологів і соціологів про сучасну політичну й економічну ситуацію в Україні, роль молоді в державотворенні читайте в матеріалі

РОМАНТИКИ ЧИ ПОЛІТИКИ?

ПОЛІТИЧНИЙ СТРАЙК НЕ ВІДМІНЯЄТЬСЯ

Просто термін його перенесений, — заявили на спільній прес-конференції лідери Союзу Українського Студентства та Всеукраїнського об'єднання солідарності трудівників. Верховній Раді надана ще одна можливість прийняти єдино правильне рішення щодо свого майбутнього, а народ України має шанс ще раз пересвідчитись, що СУС та ВОСТ не є руйнівними силами.

Голова СУСу Володимир Чемерис повідомив про певний компроміс, досягнутий в результаті переговорів студентів із керівництвом України.

В заяві СУСу, оприлюдненій на прес-конференції, останні події навколо студентських акцій названі агонією соціалізму. Висловлено також надію, що депутати врешті-решт зрозуміють, що ліками від хвороби є не кийки, а реформи.

Укрінформ.

Передплата-93

«Голос України» — газета Верховної Ради України, виходить п'ять разів на тиждень обсягом удвічі більшим, ніж будь-яка з українських газет, 16 сторінок і при цьому коштує:

на рік — 480 крб.
на півроку — 240 крб.
на квартал — 120 крб.
на місяць — 40 крб.

«Голос України» виходить українською (індекс 60955) та російською (індекс 60997) мовами, має додатки мовами національних меншин.

Дещо про передплату, лотерею та їх спонсорів читайте на 4-й стор.

ЗУСТРІЧ З КАНАДСЬКИМИ ПРАВНИКАМИ

Перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець 19 жовтня зустрівся з групою правників з Канади, учасників Світового конгресу українських юристів, на чолі з головою Українського народного дому в м. Торонто доктором Юрієм Данилівим.

На прохання гостей вони були поінформовані про внутрішню і зовнішню політику незалежної України, сучасну політичну і соціально-економічну ситуацію в ній, а також про роботу Верховної Ради по створенню правової основи для розбудови демократичної держави.

У ході бесіди порушувалось широке коло проблем національної безпеки України, військового будівництва, зміцнення міждержавних зв'язків, зокрема між Україною і Росією тощо. На всі запитання було дано конкретні відповіді.

Прес-центр Верховної Ради України

ВИРІШУВАТИ ВСІЄЮ ГРОМАДОЮ

З інтерв'ю Президента України Л. Кравчука Кримському телебаченню

Запитання. Леоніде Макаровичу! Політичне життя в Україні, особливо у верхніх ешелонах влади, стало надзвичайно нагадувати російський варіант. Вимога відставки уряду, вимога розпуску Верховної Ради, підготовка до референдуму. Що це — болісні пошуки шляху, цілком природні хвороби зростання, а чи якийсь традиційний поступ крок за кроком, слідом за «великою сестрою»? Що це означає?

Відповідь. Час надто складний, і пошуки виходу з ситуації для кожного керівника сьогодні найголовніше. А ось коли немає відповіді на це запитання, всі відчувають, що ситуація не покращується, тоді починають працювати емоції. Тоді центр ваги з реальної роботи переноситься на політичні пристрасті. А коли й дано відповідь, то з'являється друге запитання. Це може затягти керівників у безплідні дискусії, і вони перестануть робити конкретну справу.

Я завжди казав і кажу: є один вихід — об'єднатися навколо тих проблем, які треба розв'язувати. І як тільки це буде зроблено, вся решта відійде на другий план.

Чому сьогодні точиться боротьба між виконавчою і представницькою владою? Тому що не знайшли шляхів, як сісти й домовитися, розв'язати головні питання — що робити в сільському господарстві, з приватизацією, з демонополізацією, як забезпечити себе нафтою, бензином.

Запитання. Тоді відразу запитання, чи є сьогодні реальна сила, на яку спирається Президент?

Відповідь. Реальна сила — це ті колективи, ті люди, з якими ми працюємо. Я не хочу їх ділити на партії, на групи. Поки що ці партії не є настільки сильними, щоб на них можна було спертися. Кожна партія прагне знайти своє місце в суспільно-політичному житті. А якщо вони не знайшли себе й борються між собою — і демократи з демократами, і рухи з рухами, тобто відбувається процес пошуку свого місця, то сьогодні можна спиратися на людей у трудових колективах, і як я вже не раз говорив, на здоровий глузд. Інколи мене запитують: на що ви спираєтеся в парламенті? Я кажу — «на здоровий глузд».

Запитання. Дозвольте загострити бесіду. Ви шахіст. Ситуація така: уявімо шахову дошку — ось король, ось лінія оборони. Сьогодні усунено ті фігури, котрі якоюсь мірою цю лінію оборони представляють на цій шаховій дошці. Чи немає зараз ситуації, коли наступним кроком може бути оголошення шаху? Чи не залишився король без захисту й оборони? Що буде далі у нашій великій політичній боротьбі?

Відповідь. Зовсім чистого поля перед останньою лінією, на якій стоять важкі фігури, немає. Але відомо, що коли ведуть боротьбу проти легшої фігури, націлюються в Президента. Одні націляються від бажання влади, інші просто тому, що так роблять навколишні — ефект наслідування, прикладу.

Але сьогодні Президент — це та структура, яка стабілізує ситуацію. Тобто народ знає: пішов Кабінет, та є Президент — і все працює. Тому що я видав Указ і зобов'язав Кабінет працювати до появи нового. Та коли вже на Президента пішли, тоді виникає зовсім інша ситуація. Ось візьміть Азербайджан або Таджикистан, де пішли на Президента. Адже там разом з президентами руйнуються всі структури влади відразу. І розмови, що там хтось інший може утримати ситуацію, нереальні. Утримати її може лише виконавча влада, якій підпорядковуються всі відповідні інститути.

Запитання. Леоніде Макаровичу, сподіватимемося, що Україні не загрожують великі струси. Якщо можна, ближче до наших кримських справ. Пригадуєте, на нашій сесії, що рік тому відбувалася в дуже напружений час, я брала у вас інтерв'ю і запитала, чи не нагадує вам наш парламент поганого танцюриста? Ви відповіли, що, в принципі, більшість людей має здоровий глузд і сподівається, що все буде гаразд. Ось сьогодні, після тих подій, що відбулися, ви залишаєтеся при своїй думці? Якщо можна, конкретніше про спроби нашого парламенту перепідпорядкувати Національну гвардію України? Можливо, здійсниться вікова мрія нашого РДК, підтримана парламентом?

Відповідь. Останню сесію я сприймаю як сесію емоцій. Ось ми сидимо з вами зараз у спокійній обстановці. Але якби ми бесідували через годину після тих подій, то говорили б по-іншому, і ваші запитання звучали б інакше. Тому я й кажу про сесію емоцій.

Хоча й тверезі голоси, й тверезі виступи були, тому що люди думали про завтрашній день. Я вважаю так: має бути дана правова, юридична оцінка подіям у Криму. І тому, зокрема, що сталося в Красному Раю, біля Верховної Ради. Мають бути покарані винні з обох сторін. Публічно, гласно. Ніхто не може розраховувати, що закон його не стосується. Ось головне. Якщо цього не буде, тоді все — держави не буде.

Щодо перепідпорядкування Національної гвардії, то, я думаю, не треба так швидко змінювати існуючий порядок. Я казав і повторюю: Україна допомагала й допомагатиме Криму організаційно, матеріально в захисті інтересів усіх національностей, законно обраних владних структур. Ми не можемо допустити, щоб тут вулиця вирішувала.

Запитання. Леоніде Макаровичу, у нас вулиця все ж таки щось вирішувала. Та тепер ми пригадали, що є право і є закон. Я відразу продовжую вашу думку, щоб покінчити з цим запитанням. Ви на брифінгу сказали, що спиратиметеся на законно обрану владу. Чи не прозвучало це так, ніби вже сьогодні ви шкодуєте про те, що в українському парламенті на трибуні стояли лідери кримських татар?

Відповідь. Ні в якому разі. Я й сьогодні й постійно маю намір зустрічатися з представниками кримськотатарського народу. Для того, щоб разом подумати, як найправильніше, без будь-яких втрат і для свого народу, і для всієї решти, і, головне, без людських втрат розв'язати це найскладніше питання. Кримські татари мають право повернутися на свою батьківщину, це їхня земля, вони там жили. Але сьогодні там живуть інші люди. Проблему не можна розв'язати таким шляхом, щоб цих людей точнісінько так само виселити, як колись виселяли кримських татар. Треба знайти компроміс, щоб право однієї людини не здійснювалося за рахунок ущемлення права іншої людини. Коли я стану на іншу точку зору, то про гуманізм, про демократію, про правову державу треба забути. Тоді — принцип сили, диктаторства. Ми не можемо цього зробити. Тому я хочу з ними зустрітися. Буде можливість — я їх запрошу. Та не як членів меджлісу, а як представників кримськотатарського народу. Адже визнання правового статусу меджлісу — це визнання двовладдя в Криму...

Якби меджліс був громадсько-політичною організацією кримськотатарського народу, яка взяла на себе відповідні функції щодо захисту інтересів кримськотатарського народу, я проголосував би за таку організацію. Але він бере на себе державну функцію. А в державі двох держав бути не може.

Запитання. Але реально сьогодні існує і ця сила, і ця структура...

Відповідь. Треба знаходити шляхи взаємодії. Та, як мене інформують керівники Криму, меджліс відмовився брати участь у будь-яких переговорах з місцевою владою. Коли це так, то це неправильно. Слід розібратися, як воно насправді. Сьогодні необхідно взаємодіяти, створити якусь організацію спільну — з представників татар, інших народів, органів влади — і розв'язувати головне питання. Сьогодні головне питання — земельна ділянка й матеріальна допомога. Якщо воно буде вирішено справедливо, якщо не буде страху, що завтра прийдуть і всіх подушать, усе стане на свої місця. Тому я на зустрічі з Багровим сказав, що не підтримую ті власті на місцях, які затягують заселення. Якщо татари хочуть сюди — визначте їм ділянки і простежте, щоб це було виконано. А коли є чвари, то лише один орган може вирішити, хто правий і хто не правий — суд. Не Президент тут має вирішувати чи Кабінет міністрів — суд. Він остання інстанція.

Запитання. І останнє, Леоніде Макаровичу. Я гадаю, що прийняття Закону про розмежування повноважень не означатиме, що ви забудете Крим?

Відповідь. Ні в якому разі. Я був і буду гарячим прихильником спокою в Криму. І я уявляю собі, можете мені повірити, що таке сьогодні Крим, з усіх точок зору. І скільки зацікавлених є, щоб на цій землі було неспокійно. Та на сьогодні більше тих, хто зацікавлений у зворотному, в мирі, і влада сьогодні саме у них.

Я хочу, щоб це зрозуміли жителі Криму. Сьогодні треба перебороти емоції у Верховній Раді, в Кабінеті міністрів, в організаціях кримськотатарського народу. Сказати: «Стоп!». Бо якщо кримські татари діятимуть силою, вони лише ускладнять ситуацію для себе.

Взагалі покладатися на силу — справа програшна абсолютно. Україна — це величезна держава, яка має величезну силу. І ми на силу відповідатимемо силою. У нас іншого виходу немає. Ми не дозволимо, щоб проливалася кров у Криму. Від кого б це не йшло. Якщо це буде з однієї сторони — вона буде за законом, як належить, поставлена на місце. Якщо з іншої — те ж саме. Тому кримська влада, кримські татари, Україна мають знайти грамотне, цивілізоване рішення цього питання. Всією громадою. Тоді нам будуть вдячні наші діти й онуки.

ЯКА ДОВГА ТА ДЕТАЛЬНА ВАША КОНСТИТУЦІЯ

Саме таку думку висловила більшість зарубіжних гостей, які виступили на першому пленарному засіданні Світового конгресу українських юристів, коли обговорювалося питання про проект Конституції незалежної України.

Після виступу Л. Юзькова, голови Конституційного Суду України і голови робочої групи з розробки проекту Конституції України, з основних положень Конституції виступили В. Тарнопольський (Канада), С. Головатий (Україна), С. Колосівський (Польща), Б. Футей (США) та інші.

Промовці відмітили слабкі сторони проекту нашої Конституції. Зокрема, вони висловили думку, що проект цього важливого документа надає достатньо повноважень урядові скасувати в будь-який час права людини, закріплені Конституцією, і включає деякі права громадян, які не можуть бути забезпечені судовою системою в разі їх порушення, окремі статті Конституції передбачають можливість втручання законодавчої влади у виконавчу, а виконавчої — в судову.

Щодо економічних прав громадян то. на думку судді з США Б. Футея, вони ще розроблені під впливом командно - адміністративної системи. Проект Конституції включає положення, які обмежують право приватної власності. Крім цього, він вважає, що держава не може виступати гарантом свободи підприємництва. В даному випадку тільки Конституція, тільки закон можуть гарантувати цю свободу.

На пленарному засіданні була висловлена думка про розробку та прийняття тимчасової Конституції — головного закону перехідного періоду.

Перший Світовий конгрес українських юристів продовжує свою роботу.

Анатолій БЕНЬ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, спеціальні кореспонденти «Голосу України».

БЕЗ ДИТЯЧОГО СМІХУ СУМУВАТИМУТЬ ДОРОСЛІ

На головному підприємстві Черкаського швейного об'єднання 19 жовтня відбулося виїзне засідання Комісії Верховної Ради України у справах жінок, охорони сім'ї, материнства і дитинства. Мета приїзду депутатів — наповнити живим реальним змістом Закон України про державну допомогу сім'ям з дітьми.

— Ми вирішили спеціально побувати на кількох підприємствах, — сказала заступник голови Комісії, генеральний директор Черкаського швейного об'єднання Катерина Бойко, — щоб під час безпосереднього обміну думками між виробничниками і парламентаріями знайти найоптимальніші шляхи виходу з тієї складної демографічної ситуації, в якій опинилася наша держава. Адже глибока криза в економіці призвела до того, що з народженням кожної дитини різко зменшується матеріальний достаток сім'ї, її соціальна захищеність.

Як відзначили у розмові з кореспондентом УКРІНФОРМУ члени президії обласної ради жінок, котрі брали участь у спільному засіданні, навіть в одному з найблагополучніших районів Черкащини — Чорнобаївському — рівень смертності нині вдвічі перевищує рівень народжуваності.

Тож закон, який вперше в законодавстві України визначає конкретні види допомоги і її розміри, умови надання та джерела фінансування, можна тільки вітати. Але він уже зараз «коштує» десятки мільярдів карбованців, котрі при нинішньому рівні інфляції дуже швидко можуть перетворитися на сотні мільярдів. І це — при порожній казні. Тож, на думку жіноцтва, слід насамперед взятися за втілення в життя тих статей закону, котрі вже сьогодні чи найближчим часом принесуть реальну віддачу, не розпилятися і не плодити нові нежиттєздатні програми.

Учасники засідання обговорили також питання поліпшення виробництва та реалізації товарів дитячого асортименту, зокрема швейних виробів, а також проблеми соціального захисту жінок.

Микола ОЗІРСЬКИЙ.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ДЕРЖАВНУ СТАТИСТИКУ

Постанова Верховної Ради України

ПРО ПОРЯДОК ВВЕДЕННЯ В ДІЮ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ СТАТИСТИКУ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про державну статистику» з дня його прийняття.

2. Доручити Кабінету Міністрів України:

затвердити Концепцію побудови національної статистики України, Державну Програму переходу на міжнародну систему обліку і статистики, передбачивши заходи по матеріальному, фінансовому і кадровому забезпеченню їх виконання;

в тримісячний строк подати Верховній Раді України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про державну статистику», привести рішення Уряду України у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд і скасування міністерствами і відомствами України їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону;

до 1 грудня 1992 року разом з міністерствами і відомствами, корпораціями, міжгалузевими об'єднаннями проаналізувати пропозиції підприємств і організацій щодо скорочення діючої статистичної звітності, відміни дублюючої і неактуальної звітності та впровадження системи обліку і статистики, що відповідає завданням оперативного висвітлення економічних реформ.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
17 вересня 1992 року

Цей Закон регулює правові відносини в галузі статистики і ведення первинного обліку, визначає повноваження та функції органів державної статистики і створює основу для ведення державної інформаційної системи України з метою одержання достовірної статистичної інформації про соціально-економічний розвиток України та її регіонів.

Державна політика в галузі статистики визначається Кабінетом Міністрів України і спрямована на створення єдиної системи первинного обліку та статистики, на визначення змісту і характеру статистичної діяльності на всій території України.

РОЗДІЛ І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Законодавство України про державну статистику

Законодавство України про державну статистику складається з цього Закону та інших актів законодавства, що видаються відповідно до нього.

Стаття 2. Сфера застосування Закону

Закон поширюється на всіх юридичних осіб, розташованих на території України, а також на юридичних осіб України, що знаходяться за її межами; на всі розташовані на території України структурні одиниці, що не є юридичними особами і головні організації яких розташовані за її межами; на всіх фізичних осіб, які проживають на території України, незалежно від їх громадянства.

Стаття 3. Головні завдання державної статистики

Головними завданнями державної статистики є:

реалізація державної політики в галузі статистики;

збирання, розробка, узагальнення та всебічний аналіз статистичної інформації про процеси, що відбуваються в економічному і соціальному житті України та її регіонів;

розробка і впровадження статистичної методології, яка базується на результатах наукових досліджень, міжнародних стандартах та рекомендаціях;

забезпечення достовірності, об'єктивності, оперативності, стабільності та цілісності статистичної інформації;

забезпечення доступності, гласності і відкритості зведених статистичних даних в межах чинного законодавства.

РОЗДІЛ ІІ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИКИ. ДЕРЖАВНІ СТАТИСТИЧНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ

Стаття 4. Органи державної статистики

Державну статистику в Україні здійснюють: Міністерство статистики України, органи державної статистики в Республіці Крим, областях, районах та містах. Вказані органи діють на підставі Положення про них, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Міністерство статистики України, органи державної статистики в Республіці Крим, областях, районах та містах, а також підпорядковані Міністерству підприємства, організації, установи становлять єдину систему органів державної статистики України.

Неправомірне втручання будь-яких державних органів, юридичних осіб, громадських об'єднань, службових та інших осіб у діяльність органів державної статистики з питань їх компетенції не допускається.

Стаття 5. Інші органи, що займаються державною статистикою

Крім органів державної статистики, державною статистикою займаються також міністерства і відомства України, інші юридичні особи для виконання завдань, що входять до їх компетенції відповідно до затверджених форм державної статистичної звітності.

Обсяги відомчої (галузевої) статистичної звітності визначаються міністерствами і відомствами самостійно за погодженням з органами державної статистики.

Стаття 6. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення органів державної статистики

Міністерство статистики України, органи державної статистики в Республіці Крим, областях, районах і містах утримуються за рахунок державного бюджету.

Підприємства, організації, установи, окремі підрозділи органів державної статистики можуть здійснювати свою діяльність на принципах господарського розрахунку.

Статистичні спостереження, що проводяться за планом статистичних робіт, затвердженим вищим органом, фінансуються з державного бюджету. Виконання додаткових робіт оплачується замовником.

Матеріально-технічне забезпечення органів державної статистики здійснюється відповідно до діючого порядку, встановленого Урядом України.

Стаття 7. Державні статистичні спостереження

Державні статистичні спостереження проводяться за рішенням Кабінету Міністрів України органами державної статистики України, а також міністерствами і відомствами України, іншими юридичними особами на підставі методології, програм і форм статистичної звітності, затверджених відповідними органами державної статистики.

Державні статистичні спостереження із залученням осіб, які не працюють в органах державної статистики, проводяться за рішеннями Кабінету Міністрів України на визначених цими рішеннями умовах, організація виконання вказаних робіт покладається на Уряд Республіки Крим, місцеві органи державної виконавчої влади, виконавчі комітети відповідних Рад народних депутатів. Залучені до здійснення статистичних спостережень особи користуються правами і несуть відповідальність нарівні зі службовими особами органів державної статистики.

РОЗДІЛ ІІІ

ПОДАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ

Стаття 8. Подання статистичних даних

Усі юридичні особи та особи, які займаються підприємницькою діяльністю, структурні одиниці, перелічені в статті 2 цього Закону, подають дані, необхідні для проведення державних статистичних спостережень, безплатно, якщо інше не передбачено законодавством України.

Статистичні дані повинні бути достовірними і подаватися у повному обсязі, в установлені строки і за визначеними адресами. Порядок подання статистичних даних визначається у формах державної звітності, затверджених органами державної статистики.

Органи державної статистики подають статистичну інформацію до Верховної Ради України, адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Республіки Крим, Уряду Республіки Крим, місцевих органів державної виконавчої влади, представницьких органів регіонального самоврядування, відповідних Рад народних депутатів та їх виконавчих комітетів, міністерств і відомств України та інших органів, які фінансуються за рахунок державного бюджету, Національного банку України у межах виділених із бюджету коштів на збирання та розробку цих даних.

Громадським об'єднанням, іншим юридичним особам і громадянам статистична інформація подається на платній основі, крім випадків, передбачених законодавством, при дотриманні державної та комерційної таємниці. В разі залучення наукових установ, громадських об'єднань, інших юридичних осіб, громадян до виконання завдань органів державної влади та управління статистична інформація подається їм безплатно.

Стаття 9. Використання статистичних даних

Первинні статистичні дані використовуються, як правило, для зведення статистичних робіт, складання збірників, оглядів соціально-економічного становища і проведення наукових досліджень.

Зібрані відомості про громадян можуть бути використані тільки знеособлено чи у зведеному вигляді, а щодо юридичних осіб — із збереженням державної та комерційної таємниці.

Використання статистичних даних засобами масової інформації, в наукових працях тощо можливе тільки з посиланням на їх джерело.

(Закінчення на 6-й стор.).

«ЗЕЛЕНІ» СТАВЛЯТЬ НА ВИБОРИ

В партіях і рухах

9—10 жовтня в Києві відбувся третій з'їзд Партії зелених України. Обговорювалися питання тактики ПЗУ, зміни та доповнення до програми і статуту партії.

У програмі не зроблено якихось істотних змін. В її новій редакції лише враховано особливості періоду державотворення в Україні.

Значні зміни, які внесено до статуту партії, стосуються її організаційної структури. Віднині замість дев'яти співголів, «розкиданих» по різних регіонах, партію очолюватиме один голова. Мало сказати, що раніше позиції співголів не завжди збігалися. Часом, визначаючи програму, співголови порізному бачили шляхи її реалізації. В ПЗУ утворилася навіть радикальна фракція, яку очолив колишній співголова партії І. Пушкар. Головою ж Партії зелених України обрано іншого колишнього співголову — В. Кононова.

В одинадцяти регіонах роботу первинних клубів тепер координуватимуть заступники голови. Ще п'ять співголів обрано для керівництва основними напрямами діяльності ПЗУ.

На прес-конференції, що відбулася наступного дня після закінчення з'їзду, було наголошено, що ПЗУ — партія політична і не обмежуватиметься вирішенням суто екологічних проблем. З дев'яти резолюцій, прийнятих з'їздом, принаймні п'ять — політичні. В них ПЗУ, зокрема, констатує неспроможність нинішнього складу Верховної Ради вивести суспільство з кризи, пропонує свій проект Конституції України, а у відставці уряду вона вбачає перемогу демократичних сил, хоча і вважає, що можливий консервативний переворот...

Щодо радикальної фракції, то спікер політичної ради ПЗУ С. Курикін певен, що її існування — то цілком нормально і є лише поштовхом до роботи. Ми — за вихід із СНД, сказав він. Втім, відмежовуючись від категоричності фракції, додав, що в ПЗУ розуміють: це поетапний процес, так само, як і відмова від атомної енергетики.

Голова Партії зелених Віталій Кононов гадає, що за умов підтримки з боку прихильників партії, до яких передовсім належать жінки, бо ПЗУ дбатиме і про захист дітей, вона незабаром заявить про себе. А витягуючи на світло нові проблеми, матиме неабиякі шанси під час виборів до парламенту на багатопартійній основі.

Олексій БРЕУС,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Держатомнагляд повідомляє

ЧИ ПУЩЕНО ЧАЕС

Днями радіо і телебачення зробили кілька повідомлень про пуск одного з блоків Чорнобильської АЕС. Насправді це не так.

Передпускові роботи на третьому енергоблоці ЧАЕС почали кілька днів тому, а ланцюгова реакція стала помітною 15 жовтня. Втім, 17 жовтня ввечері автоматичний аварійний захист через неполадки в системі подачі води до реактора на деякий час припинив передпускові роботи.

19 жовтня спроби розкрутити турбіни виявилися невдалими: — занадто великою була їхня вібрація. Тож, до ввімкнення генераторів в електромережу не дійшло. А саме це є ознакою початку роботи блока.

Вчора, після усунення дефектів пускові роботи поновлено.

Продиктовано в номер

ПАМ'ЯТЬ ХОЛОДНОГО ЯРУ

Знаменита Холодноярська республіка була останнім оплотом УНР — вона протрималася до жовтня 1921 року. Цими днями на Черкащині вшанована пам'ять борців. У селі Мельники Чигиринського району, на батьківщині отамана холодноярівців Василя Чучупаки, встановлено пам'ятний знак.

Наш кор.

ХУСТУ — 900

Хуст, одне з найдавніших міст Закарпаття, відсвяткував свій ювілей. Відбувся традиційний осінній ярмарок, освячено давній герб Хуста, а також засуджено ті політичні сили, що роздмухують у цьому регіоні сепаратистські настрої.

Микола ГОРВАТ.

СПРАВИ ДУХОВНІ

Сьогодні в Києві завершується дводенна наукова конференція, присвячена історії та перспективам українського православ'я. Участь беруть церковні діячі, вчені з України та діаспори. Організатори конференції — Інститут філософії АН України, УПЦ-Київський патріархат, Університет «Києво-Могилянська академія».

А за день до цього у резиденції УПЦ (Київський патріархат) при посередництві Української Національної Асамблеї відбулася зустріч делегацій від Духовного управління мусульман Закавказзя з Митрополитом УПЦ КП Філаретом. Йшлося, зокрема, про передачу у власність УПЦ КП християнського собору в центрі Баку, що, на думку гостей, стане початком процесу зближення України з Азербайджаном.

ДИРЕКТОРИ ПРОПОНУЮТЬ

В Донецьку відбулася робоча нарада Міжрегіональної асоціації промисловців (МАП), що об'єднує керівників найбільших підприємств півдня та сходу України. Крім обговорення проблем, пов'язаних із поточною економічною ситуацією в Україні, учасники робочої наради прийняли звернення до Верховної Ради України. В ньому йдеться про те, що дуже часто важливі рішення приймаються на хвилі мітингових пристрастей. І, зокрема, без належного економічного обгрунтування сьогодні нав'язується розрив із рублевою зоною. На думку учасників наради, наслідки такого кроку можуть бути катастрофічними. Тому 82 генеральних директори промислових підприємств, серед яких генеральні директори запорізького підприємства «Мотор Січ» В. Богуслаєв, ВО «Донецькуглезбагачення»(?) В. Люшенко, харківського НВО «Електронмаш» М. Білоус та інші пропонують накласти мораторій на рішення про вихід із рублевої зони до того часу, поки все буде враховано та зважено спеціалістами.

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Передплата-93

«Голос України» проводить для своїх передплатників-93 лотерею. Розігруватимуться найрізноманітніші товари: автомобіль, телевізори, холодильники, пилососи, інша дефіцитна побутова техніка. І ВСЕ ЦЕ ЗАВДЯКИ НАШИМ ГЕНЕРАЛЬНИМ СПОНСОРАМ:

8. Луцькому автомобільному заводу (автомобіль ЛуАЗ-969 М «Волинянка»).
9. Львівському АТ «Концерн «Електрон» (телевізори «Електрон»).
10. Мелітопольському ВО «Старт» (пральні машини «Таврія»).
11. Харківському ВО «Комунар» (телевізори «Берізка»).
12. Луцькому підшипниковому заводові (універсальні деревообробні верстати).
13. Харківському тракторному заводу ім. С. Орджонікідзе (міні-трактор — Т-012).
14. Київській фірмі «Реле-маркетинг» (міні-пилососи, фени, дзвінки із секретом «Аргус»).
15. Харківському ВО «Завод ім. Малишева» (мотоцикл ЗИМ-350).
16. Харківському колективно-виробничо-торговельному підприємству «Епос» (відрізи тканини для пальт і жіночих костюмів).
17. Хмельницькому виробничому об'єднанню «Новатор» (автомобільні приймачі, магнітоли, зарядні пристрої).
18. Київському «Інженерному центру ЛТД» (імпортне канцелярське приладдя).
19. Кіровоградському ВО «Червона зірка» (автомобільний вантажний візок, пральна машина «Зірочка», СМ-2, кінна сівалка СКК-12).
20. Костопільській фабриці «Мрія» (комплекти постільної білизни).
21. Ужгородському заводу «Електродвигун» (пральні машини «Марічка»).
22. Луцькому об'єднанню «Волиньдерев» (меблі).
23. Харківському АТ «Українсько-Сибірська інвестиційна корпорація».
24. Львівському ВО «Прогрес» (взуття).
25. Львівському мотозаводу (мопед).
26. «Ілті-Київ» офіційному імпортеру автомобілів «Пежо», мастил «Парнас», сільськогосподарської техніки.
27. Рівненському радгоспу «Тучинському».
28. Державному підприємству «Рівнельон» (скатерки, серветки).
29. Рівненському державному підприємству «Завод тракторних агрегатів» (набори ножів, м'ясорубки).
30. «Економбанку», Рівне (10 виграшів по тисячі купонів).
31. Рівненському льонооб'єднанню (10 виграшів по тисячі купонів).
32. Шпанівському експериментальному заводу харчових концентратів.
33.

Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії у жовтні — листопаді тут може міститися і назва вашої фірми чи підприємства. Пропозиції по телефонах 446-72-63, 441-89-95.

Друзі, ви станете учасниками розіграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» на рік. Затим надсилаєте до редакції листівку з поміткою «Лотерея», де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;
ДОМАШНЮ АДРЕСУ;
НОМЕР КВИТАНЦІЇ;
НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розіграш лотереї у січні 1993 року. Щасти вам!

Наша лотерея: представляємо спонсорів

Виграшна ставка — на фрукти

Радгосп «Луцький» Луцького району спеціалізується на виробництві фруктів і ягід, вирощуванні плодових, ягідних та декоративних саджанців. Багаторічні насадження займають в господарстві 800 гектарів. Директор радгоспу Степан Семенович СИРОТА розповів, що в найкращі роки тут збирали по 3 тисячі тонн фруктів і 300 тонн ягід.

— Цього року врожайність дещо менша, — сказав Степан Семенович, але не скаржився. — Маємо власне фруктосховище на 1000 тонн яблук, свій переробний цех, який дає 300 тонн яблучного та ягідного пюре щороку.

— Що, крім яблук, росте в радгоспному саду?

— Яблуні займають у нас 650 гектарів, груші — 10, крім того ростуть сливи, абрикоси, черешні. На 50 гектарах ягідників ростуть біла і червона смородина, малина, порічки, обліпиха — всього понад сто сортів фруктів і ягід.

— Які найврожайніші яблучні сорти?

— «Слава Переможцям», «Пепінг Золотистий», «Поліський», «Спартак», «Айдарет», інші. Багато сортів у нас завезено з Польщі, прижилися гарно. Добре плодоносять, невисокі — з них легко збирати врожай.

— Радгосп «Луцький» — єдине господарство на Волині, яке вирощує саджанці. Що у вас можна купити?

— Кожної осені продаємо населенню 130—140 тисяч штук фруктових саджанців, 80 тисяч штук ягідників та близько 2 тисяч штук розсади суниць. Це загалом 14—15 найменувань. За покупками до нас їдуть з різних областей України, бо всі сорти — високоврожайні.

— Чи великий маєте прибуток?

— Сьогодні важко точно визначити — адже ціни міняються майже щотижня. За останні роки ми отримували від реалізації фруктів 500—600 тисяч карбованців, ягід — 300 тисяч, саджанців — 300—350 тисяч карбованців. В цьому році рахунок йде на мільйони. А загалом сад родить добре, прибутки зростають.

Вів розмову
Богдан БЕРЕКЕТА.
Волинська область.

Наш генофонд

КАЗКОВА ДІЙСНІСТЬ

(Аксіома, втілена в життя)

Аксіома: нашій державі необхідно мати освічених фахівців. Втілюють її у життя у Радянському районі Києва: днями у приміщенні Києво-Могилянської академії відбулася презентація Києво-Могилянського колегіуму. Презентація відбулася на Подолі, але розташовано колегіум на території Радянського району, у приміщенні дитячого садка «Лісова казка». І навчатимуть тут — як у казці: нові методики викладання, висококваліфіковані фахівці (яким платить зарплату районна адміністрація, отже, батькам залишається взяти на себе витрати на харчування). Після закінчення колегіуму випускники без іспитів можуть вступити до Києво-Могилянської академії, а якщо хочуть навчатися в іншому навчальному закладі, — будь ласка, рівень підготовки дозволяє набути вищої освіти у будь-якому вузі нашої держави.

Поки що набрали лише 2 класи (у колегіумі діти навчатимуться з 5 по 11 клас). На жаль, все та ж дошкульна проблема — приміщення. Бо дитячий садок, безумовно, не найгірший варіант, але й не найкращий. Та в районній адміністрації, схоже, серйозно вирішили займатися підготовкою інтелектуальної еліти для України: тут вже діє єдиний поки що у Києві ліцей економіки та бізнесу. Його створено у 1991 році, вже є 46 випускників, навчається нині 130 старшокласників, а конкурс у цьому році був... 30 чоловік на місце. Майбутні ліцеїсти проходили триетапне тестування, та викладачі змушені були відмовляти й тим, хто успішно пройшов всі три «кола»: бракує приміщень. Із необхідних для нормальних умов навчання 9 класів є лише 5. І ті — як у приймах. Втім, саме у приймах: ліцей розміщується у корпусі УВК Радянського району. Хоча представник Президента по цьому району Володимир Олійник і підписав вчасно розпорядження «Про реорганізацію міжшкільного навчально-виробничого комбінату та створення науково-навчального центру практичного розвитку дитячого підприємництва», виконувати його в УВК чомусь не поспішають. От і бігають ліцеїсти з аудиторій КПІ (оренда яких лише у вересні забрала з бюджету ліцею 250 тисяч карбованців) до УВК і назад. Ніби то — чужі діти. З них і вимагають, як з чужих, наприклад, за навчання автосправі 6700 карбованців плюс 50 літрів бензину за курс, а іншим школярам це обходиться безкоштовно... І це — при тому, що 80 відсотків витрат на навчання у ліцеї (на одного учня необхідно 20 тисяч) бере на себе держава, а фірма «Крок» покриває витрати на спеціальні дисципліни. Мабуть, ліцеїсти нашій державі не потрібні, чи, може, УВК знаходиться на території іншої держави?

І все-таки — проблеми будуть вирішені, оскільки В. Олійник та його заступник з гуманітарних питань С. Демиденко настроєні рішуче — будь-що готувати високоосвічених людей.

Катерина ВОРОНЕНКО.

«ГУДОК» ЗАГЛОХ! «МАГІСТРАЛЬ» ОБІЦЯЄ БУТИ!

У світ!

Вийшов у світ перший номер газети Державної адміністрації залізниць України і Ради профспілок залізничного транспорту та транспортного будівництва «Магістраль».

За словами редактора П. Москаленка, газета має намір знайомити читача з багатогранним життям і турботами залізничників України, а магістральний напрямок — соціальний захист їхніх інтересів у вирі ринкових відносин.

Наш кор.

МОСКОВСЬКА ЗАЛІЗНА

Буває

Під час приготування вареної ковбаси сорту «Московська» на Сумському м'ясокомбінаті зламався один із ножів подрібнювача. Аварію виявили лише тоді, коли весь фарш пішов у діло. Довелося викликати з місцевого аеропорту спеціаліста, який з металошукачем «виловив» кілька батонів ковбаси з непідходящими для рецептури добавками. Так, від «Московської залізної» було врятовано і репутацію підприємства, і зуби покупців.

Віталій МАКСЮТЕНКО.
Суми.

Торік газе... їв» провела ... якій розігру... ні, як на на... Звичайно, с... мала — за ... мовленістю ... фіцит щасли... шу презент... установи.

Серед тих ... і студент ін... тури Волод... чук. «Бліцн... виграв автом... «Таврія». П... машину, а ... ти. І в строг... мін — за б... даному вип... ни лотерей, ... черги.

28 листо...

Ювілеї

ПА... ТЯСМИ...

Урочисто ... річчя з дн... датного п... зитора Кар... кого відбул... вому гнізді ... ьшіці та ... Кам'янці. ... тясминськи... дихав на т... Чайковсько... ро Ілліч сл... талановитої ... в'язане се... Шимановсь... віртуоза ... Кароля», ... ця є т... ком, який ... двох на...

Лідія...
Черкаси...

Так і жи...

ЩО Н... НАД...

Розбивши ... шого в Дні... версаму «... жники нак... ка, торти, ... і каву. Щ... надкуси... вшись ... на і захоп... Ранком, на... лі, чим п... школи. Гр... ія третя ... редньої ш... трапилося, ... налізація ... сторожиха ... сном.

Універса... ти, пощаст... Бог, наско... грабіжник... повідомила... то», погул... го на 10 ...

Дніпроп...

ОГОЛ...

Редакці... терміново ... ваний пер... кої мов... впаки.

Потрібні ... друкарки ... ням украї...

Звертати... їв, вул. Н...

Телефон... 441-89-59.

Передплата-93

20. Костопільській фабриці «Мрія» (комплекти постільної білизни).
21. Ужгородському заводу «Електродвигун» (пральні машини «Марічка»).
22. Луцькому об'єднанню «Волиньдерев» (меблі).
23. Харківському АТ «Українсько-Сибірська інвестиційна корпорація».
24. Львівському ВО «Прогрес» (взуття).
25. Львівському мотозаводу (мопед).
26. «Ілті-Київ» офіційному імпортеру автомобілів «Пежо», мастил «Парнас», сільськогосподарської техніки.
27. Рівненському радгоспу «Тучинському».
28. Державному підприємству «Рівнельон» (скатерки, серветки).
29. Рівненському державному підприємству «Завод тракторних агрегатів» (набори ножів, м'ясорубки).
30. «Економбанку», Рівне (10 виграшів по тисячі купонів).
31. Рівненському льонооб'єднанню (10 виграшів по тисячі купонів).
32. Шпанівському експериментальному заводу харчових концентратів.

33. ______________________

Шановні добродії!

Під час передплатної кампанії у жовтні — листопаді тут може міститися і назва вашої фірми чи підприємства. Пропозиції по телефонах 446-72-63, 441-89-95.

Друзі, ви станете учасниками розиграшу нашої лотереї за умови, якщо передплатите «Голос України» на рік. Затим надсилаєте до редакції листівку з поміткою «Лотерея», де вказуєте:

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ;
ДОМАШНЮ АДРЕСУ;
НОМЕР КВИТАНЦІЇ;
НОМЕР ПОШТОВОГО ВІДДІЛЕННЯ, ЯКЕ ОФОРМИЛО ПЕРЕДПЛАТУ.

Розиграш лотереї у січні 1993 року. Щасти вам!

... ЛуАЗ-969 М
...ізори «Елект...
...ни «Таврія» (...
...ізка»).
...льні дерево...
...онікідзе (мі...
...сососи, фени,
... (мотоцикл
...ному підпри...
...костюмів).
...ватор» (авто...
...ортне канце...
...обільний ван...
...їна сівалка

...терея: представляємо спонсорів

Виграшна ставка — на фрукти

...На 50 гек... ...ростуть біла ...ина, малина, ...а — всього ... фруктів і ... ...ожайніші яблука ...«Переможцям», ...тий», «Полі...к», «Айдаред», інші. Багато сортів у нас завезено з Польщі, прижилися гарно. Добре плодоносять, невисокі — з них легко збирати врожай.

— Радгосп «Луцький» — єдине господарство на Волині, яке вирощує саджанці. Що у вас можна купити?

— Кожної осені продаємо населенню 130—140 тисяч штук фруктових саджанців, 80 тисяч штук ягідників та близько 2 тисяч штук розсади суниць. Це загалом 14—15 найменувань. За покупками до нас їдуть з різних областей України, бо всі сорти — високоврожайні.

— Чи великий маєте прибуток?

— Сьогодні важко точно визначити — адже ціни міняються майже щотижня. За останні роки ми отримували від реалізації фруктів 500—600 тисяч карбованців, ягід — 300 тисяч, саджанців — 300—350 тисяч карбованців. В цьому році рахунок йде на мільйони. А загалом сад родить добре, прибутки зростають.

Вів розмову Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Наш генофонд

...КОВА ДІЙСНІСТЬ

(Аксіома, втілена в життя)

...рали лише 2 ...умі діти нав... ...по 11 клас). ...ж дошкуль... ...приміщення. ...ок, безумов... ...варіант, але ...Та в район... ..., схоже, сер... ...займатися ...телектуальної ...ни: тут вже ...що у Києві ...та бізнесу. ...у 1991 році, ...ників, навча... ...старшоклас... ...с у цьому ...ловік на міс... ...цеїсти прохо... ...тестування, та викладачі змушені були відмовляти й тим, хто успішно пройшов всі три «кола»: бракує приміщень. Із необхідних для нормальних умов навчання 9 класів є лише 5. І ті — як у приймах. Втім, саме у приймах: ліцей розміщується у корпусі УВК Радянського району. Хоча представник Президента по цьому району Володимир Олійник і підписав вчасно розпорядження «Про реорганізацію міжшкільного навчально-виробничого комбінату та створення науково-навчального центру практичного розвитку дитячого підприємництва», виконувати його в УВК чомусь не поспішають. От і бігають ліцеїсти з аудиторій КПІ (оренда яких лише у вересні забрала з бюджету ліцею 250 тисяч карбованців) до УВК і назад. Ніби то — чужі діти. З них і вимагають, як з чужих, наприклад, за навчання автосправі 6700 карбованців плюс 50 літрів бензину за курс, а іншим школярам це обходиться безкоштовно... І це — при тому, що 80 відсотків витрат на навчання у ліцеї (на одного учня необхідно 20 тисяч) бере на себе держава, а фірма «Крок» покриває витрати на спеціальні дисципліни. Мабуть, ліцеїсти нашій державі не потрібні, чи, може, УВК знаходиться на території іншої держави?

І все-таки — проблеми будуть вирішені, оскільки В. Олійник та його заступник з гуманітарних питань С. Деміденко настроєні рішуче — будь-що готувати високоосвічених людей.

Катерина ВОРОНЕНКО.

...УТИ!

...редактора ...газета має ...читача з ...иттям і тур... ...ників Украї... ...напрямок ...ахист їхніх ...ринкових від...

Наш кор.

МОСКОВСЬКА ЗАЛІЗНА

Буває

Під час приготування вареної ковбаси сорту «Московська» на Сумському м'ясокомбінаті зламався один із ножів подрібнювача. Аварію виявили лише тоді, коли весь фарш пішов у діло. Довелося викликати з місцевого аеропорту спеціаліста, який з металошукачем «виловив» кілька батонів ковбаси з непідходящими для рецептури добавками. Так, від «Московської залізної» було врятовано і репутацію підприємства, і зуби покупців.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Суми.

ЯК «БЛІЦНУЛИ» СТУДЕН...

Торік газета «Вечірній Київ» провела бліц-лотерею, в якій розігрувалися дефіцитні, як на наші мірки, речі. Звичайно, сама газета їх не мала — за попередньою домовленістю з редакцією, дефіцит щасливчикам розиграшу презентували відповідні установи.

Серед тих щасливчиків був і студент інституту фізкультури Володимир Малафійчук. «Бліцнувся» хлопець і виграв автомобіль ЗАЗ-1102 «Таврія». Правда, не саму машину, а право її придбати. І в строго визначений термін — за 6 місяців, адже в даному випадку діють закони лотереї, а не загальної черги.

28 листопада 1991 року Володимир оформив належні документи і став з нетерпінням чекати, коли його попросять прийти за машиною. Забув, мабуть, студент, що це держава може скачати з нього будь-що і коли-завгодно, а не він з неї. Тож минув лотерейний термін, а йому так ніхто і не «посигналив». Правда, деякі зміни відбулися: якщо в листопаді минулого року «Таврія» коштувала 24 тисячі карбованців, то на початку цього літа вже 204 тисячі. Зрозумівши, що за нинішніх умов така ціна — ще не межа, Володимир надіслав листи Українському

Ігри для дорослих

орендному об'єднанню «Автосервіс» і Міністерству торгівлі України. На адресу останнього написав: «1. У двотижневий строк виконати прийняте Вами зобов'язання і видати належний мені автомобіль за ціною, дійсною на 28.05.92 р. 2. Виплатити мені грошову компенсацію за завдані моральні збитки в сумі 10 тисяч карбованців». Розігнався, студент! Ні машини, ні компенсації, ні навіть коротенької відповіді. Ніби не було ні ло... ...шу, ні самого...

Нині ця сп... ...ся в Київсь... ...ці захисту сп... ...тосервіс» ки... — не виділи... ...шину, Мінто... ...різький автоз... ...цімто, недоп... ...білі. І взагал... ...мушена затр... ...все ще втра... ...машини — ... За 450 тисяч...

Шкода с... ...нас усіх, що... ...жаві, де тіл... ...громадянин, ...

Ювілеї

ПАМ'ЯТАЄ ТЯСМИН КАРОЛЯ

Урочистості з нагоди 110-річчя з дня народження видатного польського композитора Кароля Шимановського відбулися в його родовому гнізді — в селі Тимошівці та районному центрі Кам'янці. З чарівним Притясминським краєм, який надихав на творчість Пушкіна, Чайковського (до речі, Петро Ілліч слухав у Кам'янці талановитого хлопчика), пов'язане ...се життя і д... ...ність Шима...вського. ...огодні віртуозна музика «шаленого Кароля», його духовна спадщина є тим чудовим містком, який поєднує культури двох на...ів.

Лідія ТИТА...НКО.

Черкаська область.

Так і живемо

ЩО НЕ З'ЇЛИ — НАДКУСИЛИ

Розбивши вітрину найбільшого в Дніпропетровську універсаму «Парус», два грабіжники накинулись на тістечка, торти, цукерки, шоколад і каву. Що не з'їли, те понадкушували. Потім одягнувшись ...фірму», ...или вина і захопилися ...ляльками. Ранком, натоптавши портфелі, чим попало, пішли до... школи. Грабіжниками виявилися третьокласниці із середньої школи № 91. Так трапилося, що тієї ночі сигналізація була відключена, а сторожиха спала мертвим сном.

Універсаму, можна сказати, пощастило. А то, не дай Бог, наскочили б справжні грабіжники. Дівчатка ж, як повідомила газета «Наше місто», погуляли всього-на-всього на 10 тисяч...

ІА «СОБОР».

Дніпропетровськ.

ОГОЛОШЕННЯ

Зверніть увагу

ПЕРШИЙ І ЄДИНИЙ

Інститут геронтології АН України і київський Фонд милосердя заснували Центр нейропсихічної реадаптації «Сінапс» — перший і єдиний в Україні.

Як відомо, одним із тяжких наслідків інсульту і черепно-мізкової травми є порушення мови. Саме для комплексного лікування цієї недуги і створено «Сінапс». З'явилась можливість організувати спеціалізований стаціонар, де хворим надаватиметься всебічна допомога. Окрім фармакологічних і логопедичних методів, застосовуватимуться нетрадиційні: лазерна, фіто- і голкотерапія тощо. Для лі... ...рі необхідне ... ...йонної лікарн...

«Сінапс» ... ...хто першим ... ...годині внеск... ...лення. Це «... ...фірма «Інфо... ...логії в офіс... ...виробниче о... ...«Більшовик»...

Анато...

Київ.

Контакти

ПОРА РУБАТИ ДВЕРІ

В Одесі завершився міжнародний семінар «Незалежна Україна: стан і перспективи розвитку зовнішніх економічних зв'язків». У ньому взяли участь представники державних структур з усіх областей України, керівники та спеціалісти ряду міністерств і відомств держави, радники з економічних питань акредитованих в Україні посольств, вітчизняні й зарубіжні бізнесмени. Так-от: щодо нинішнього стану зовнішніх економічних зв'язків, то він, дійшли висновку учасники семінару, далеко не втішний, а щодо перспектив, то досить обнадійливий. Як висловився один із дискутуючих, треба... ...шити звичку... ...вий світ за... ...вузенькі вік... ...бувати туди ... Тобто, від ку... ...ртизанщини... ...реходити до ... ...вигідних зв'я... ...вних — дер... ...льних, підпр...

Георгій ...

Одеса.

ДИСК, ПО-НАШОМУ — КОЛО...

Путівку видав «Оберіг»

Україна поповнила ряди держав, що увіковічнюють свою музику на компакт-дисках. Автор першого вітчизняного 45-хвилинного диску — Марійка Бурмака, лауреат фестивалю «Оберіг», який проходить в Луцьку. Сюди увійшли кілька пісень з концерту «Ой, не квітни, весно» та нові твори харківської співачки. Диск записано фірмою «Євшан» на студії «Victor» у Монреалі. Тим, хто схоче придбати новинку, треба запастися ВКВ, бо диск продається поки що лише в Канаді, США, Австралії та деяких інших країнах. Втім, Марійка запевнила, що вона — з нами. Свій новий концерт, над яким зараз працює, співачка тримає в секреті. Єдине, що вдалось довідатись — для її шанувальників цей концерт буде несподіваним. Отож радіймо — хоч компакт-диски в Канаді, зате ми — на місцях.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

Коротко

ЗАМІСТЬ ОВОЧІВ — ВИНО

Нинішнього року Ширківський консервний завод змушений скоротити виробництво основної продукції. За найскромнішими підрахунками, банка маринованих томатів коштуватиме 250 карбованців. Звичайно ж, що ніхто її не купить. Причина дорожнечі відома — високі ціни на енергоносії, паливо, сировину. Тож замість консервованих овочів завод почав випускати вино. В торговельну мережу вже надійшло близько півмільйона пляшок цього напою. Тільки чим закушувати?

Юлія ЄРЕМЕНКО.

Луганська область.

НА ПОЛЬЩУ?!

Одинадцятикласники однієї з київських ... заздалегідь ... стрічки, щоб... «Випускник-9... ...ші й пішли ... коли сказали... ...ки, у від... «Що? На По...

Ната...
Агентст...

Київ.

Кримінальна хроніка тижня

● МВС разом з СНБ проводить операцію «Гастролер». Перевірено вже близько 700 готелів, понад 300 гуртожитків, 195 ринків, 187 ресторанів, 31 бар, 300 кооперативів, 26 банків, понад 9 тисяч одиниць автотранспорту. Виявлено 852 особи, що прибули з інших країн і порушували чинне законодавство України, затримано 191 особу з тих, що розшукувалися міліцією, вилучено майже 40 кілограмів наркотиків, 39 стволів вогнепальної зброї. Операція триває.

● У селі Фошки Путильського району Чернівецької області колгоспник Грицюк на грунті неприязних стосунків застрелив з незареєстрованої мисливської рушниці односельця Фошку, двох своїх братів та матір і дочку Ферфелуц. Потім заховався у себе в погребі, де був затриманий міліцією.

● 12 жовт... ...регоні Завор... ...нно-Західної ... ...ному вагоні ... «Москва — ... ...сталася поже... ...пасажир Фо... ...розлив питни... ...пожежі заги... ...ресторану.

Цент... зв'язків ...

«Вечірній Ки-
ц-лотерею, в
лися дефіцит-
мірки, речі.
газета їх не
ередньою до-
едакцією, де-
иком розигра-
али відповідні

асливчиків був
итуту фізкуль-
ір Малафій-
ка» хлопець і
ль ЗАЗ-1102
да, не саму
во її придба-
изначений тер-
сяців, адже в
у діють зако-
не загальної

а 1991 року

ЯК «БЛІЦНУЛИ» СТУДЕНТА

Ігри для дорослих

Володимир оформив належні документи і став з нетерпінням чекати, коли його попросять прийти за машиною. Забув, мабуть, студент, що це держава може скачати з нього будь-що і коли-завгодно, а не він з неї. Тож минув лотерейний термін, а йому так ніхто і не «посигналив». Правда, деякі зміни відбулися: якщо в листопаді минулого року «Таврія» коштувала 24 тисячі карбованців, то на початку цього літа вже 204 тисячі. Зрозумівши, що за нинішніх умов така ціна — ще не межа, Володимир надіслав листи Українському орендному об'єднанню «Автосервіс» і Міністерству торгівлі України. На адресу останнього написав: «1. У двотижневий строк виконати прийняте Вами зобов'язання і видати належний мені автомобіль за ціною, дійсною на 28.05.92 р. 2. Виплатити мені грошову компенсацію за завдані моральні збитки в сумі 10 тисяч карбованців». Розігнався, студент! Ні машини, ні компенсації, ні навіть коротенької відповіді. Ніби не було ні лотереї, ні виграшу, ні самого Малафійчука.

Нині ця справа знаходиться в Київській міській спілці захисту споживачів. «Автосервіс» киває на Мінторг — не виділив наряд на машину, Мінторг — на Запорізький автозавод, який, буцімто, недопоставив автомобілі. І взагалі, це лише «вимушена затримка», тож не все ще втрачено. Надійдуть машини — продамо одну. За 450 тисяч.

Шкода студента. Шкода нас усіх, що живемо в державі, де тільки ти, рядовий громадянин, мусиш строго виконувати свої обов'язки. Інакше — покарають. Тим же, хто повище, начхати і на обов'язки, і на добропорядність, і на свої ж обіцянки. Хочу — дам, хочу — не дам, ніби милостиню із власної кишені виймають. А тоді ще й дивуються, чого студенти «баламутять»?

Без суду в цій справі вже не обійтися. Тож лотерея продовжується. І це закономірно. Ми не любимо «бліц», тобто швидко. Нам рідніші такі поняття, як довгобуд, тяганина, відписка, вішати лапшу на вуха... Ну, не можемо ми інакше, зрозумій, студенте!

Олександр ВИНОКУРОВ.
Київ.

Продиктовано в номер

НЕВТІШНИЙ ПРОГНОЗ

На запрошення Незалежного інституту екології Полісся в Овруцькому районі кілька днів перебували вчені з Інституту світових проблем США на чолі з директором інституту Дж. Грейдером. Разом з українськими науковцями вони вивчали аспекти реабілітації людей у зоні Чорнобильської катастрофи. За прогнозом американців, складеним на чотири наступні десятиліття, у цьому регіоні передбачається надзвичайно висока захворюваність і смертність.

Володимир ЛИЗА.
Житомирська область.

ПРОКУРОРІВ ОБ'ЄДНАЛА РАДІАЦІЯ

На першій міждержавній зустрічі у Новозибкові (Брянська область) природоохоронних районних прокурорів Чернігівщини, Гомельщини та Брянщини розглянуто проблеми прокурорського нагляду, пов'язані з чорнобильським лихом. Умови, в яких працюють прокурори прикордонних областей, схожі, хоча ефективність нагляду не скрізь дієва, особливо на Брянщині, де житло для потерпілих часто віддається «своїм» людям, а «чорнобильців» переселяють у ще гірші екологічні умови. Обмін думками з цього приводу дав чимало повчального учасникам зустрічі. Прокурори трьох областей Г. Михайлин, В. Гаврильчик та М. Даценко підписали угоду про співробітництво, де йдеться про обмін інформацією й тісну взаємодію при розгляді специфічних («чорнобильських») злочинів, здійснених у прикордонні.

Сергій ПАВЛЕНКО.

НЕ КИВАЙ, ПЕТРЕ, НА ІВАНА

У Чернігові відбувся мітинг, скликаний крайовою організацією Руху й присвячений референдуму «про розпуск Верховної Ради». Втім, частина промовців тверезо зауважила, що багато нинішніх проблем мають не «столичне», а місцеве походження. Мовляв, не Верховна Рада допомагала комерсантам вивезти з області 1000 тонн масла, і не Верховна Рада заважає припинити пияцтво на місцях...

Наш кор.

ЗА ЧУЖИЙ РАХУНОК!

Як повідомив прес-центр УНА, Рада Міністрів Криму своєю постановою № 220 надала допомогу кримськотатарським виданням — понад мільйон карбованців. Постанова зобов'язує також Сімферопольський держуніверситет з 1993 року розпочати підготовку журналістів для кримськотатарських видань. Потім, одначе, Рада Міністрів Криму вийшла з клопотанням до Уряду України з тим, щоб збитки від кримськотатарських видань покривав український Кабінет.

ЯТАЄ
КАРОЛЯ

з нагоди 110-
народження ви-
ського компо-
Шимановсь-
в його родо-
в селі Тимо-
нному центрі
чарівним При-
раєм, який на-
ість Пушкіна,
(до речі, Пет-
ів у Кам'янці
хлопчика), по-
ти і ... огодні
ика «шаленого
духовна спад-
чудовим міст-
днує культури

ІТА...НКО.
бласть.

Зверніть увагу

ПЕРШИЙ І ЄДИНИЙ

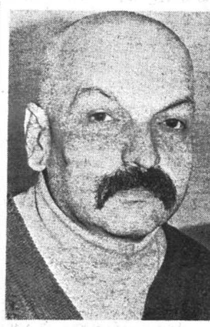
Інститут геронтології АН України і київський Фонд милосердя заснували Центр нейропсихічної реадаптації «Сінапс» — перший і єдиний в Україні.

Як відомо, одним із тяжких наслідків інсульту і черепно-мозкової травми є порушення мови. Саме для комплексного лікування цієї недуги і створено «Сінапс». З'явилась можливість організувати спеціалізований стаціонар, де хворим надаватиметься всебічна допомога. Окрім фармакологічних і логопедичних методів, застосовуватимуться нетрадиційні: лазерна, фіто- і голкотерапія тощо. Для лікування в Центрі необхідне направлення районної лікарні.

«Сінапс» щиро дякує тим, хто першим зробив свої благодійні внески в його становлення. Це «Східінвестбанк», фірма «Інформаційні технології в офісі», «Інкомбанк», виробниче об'єднання завод «Більшовик».

Анатолій САВЧУК.
Київ.

Реалії

ПОСТАВ ХАТУ З ЛОБОДИ

Засновано Центр досліджень козацтва України. Фундатори — акціонерне товариство «Обереги», Університет Києво-Могилянська академія, заповідник «Стародавній Київ». Голова центру — етнограф Ігор Шрамко (на фото), один з тих, хто вважає, що козацтву нашому не 500 і навіть не тисяча років, а куди більше. «ГУ» колись вже писав про Шрамка, і той матеріал мав промовисту назву «Як козаки на мамонтів полювали». Центр має намір зібрати ВСЮ інформацію про козацтво, відкрити свій музей, морську козацьку школу й багато чого іншого.

Втім, центр ще власного приміщення не має.

Христофор ГРУША.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Контакти

ПОРА РУБАТИ ДВЕРІ

В Одесі завершився міжнародний семінар «Незалежна Україна: стан і перспективи розвитку зовнішніх економічних зв'язків». У ньому взяли участь представники державних структур з усіх областей України, керівники та спеціалісти ряду міністерств і відомств держави, радники з економічних питань акредитованих в Україні посольств, вітчизняні й зарубіжні бізнесмени. Так-от: щодо нинішнього стану зовнішніх економічних зв'язків, то він, дійшли висновку учасники семінару, далеко не втішний, а щодо перспектив, то досить обнадійливий. Як висловився один із дискутуючих, треба, нарешті, облишити звичку лазити у діловий світ зарубіжжя через вузенькі вікна, пора прорубувати туди широкі двері. Тобто, від кустарщини і «партизанщини» пошвидше переходити до широких взаємовигідних зв'язків на всіх рівнях — державних, регіональних, підприємницьких.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

ю
З'ЇЛИ –
СИЛИ

трину найбіль-
етровську уні-
с», два грабі-
ись на тістеч-
ерки, шоколад
з'їли, те по-
Потім одягну-
... или ви-
я ляльками.
авши портфе-
, пішли до...
ники виявив-
асниці із се-
№ 91. Так
тієї ночі сиг-
відключена, а
ла мертвим

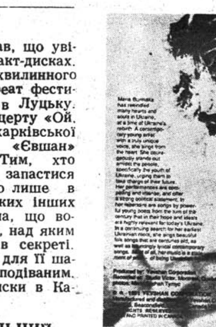
можна сказа-
А то, не дай
б справжні
чатка ж, як
та «Наше мі-
ьсього-на-всьо-

«СОБОР».
ськ.

ДИСК, ПО-НАШОМУ – КОЛОБОК

Путівку видав «Оберіг»

Україна поповнила ряди держав, що увіковічнюють свою музику на компакт-дисках. Автор першого вітчизняного 45-хвилинного диску — Марійка Бурмака, лауреат фестивалю «Оберіг», який проходить в Луцьку. Сюди увійшли кілька пісень з концерту «Ой, не квітни, весно» та нові твори харківської співачки. Диск записано фірмою «Євшан» на студії «Victor» у Монреалі. Тим, хто схоче придбати новинку, треба запастися ВКВ, бо диск продається поки що лише в Канаді, США, Австралії та деяких інших країнах. Втім, Марійка запевнила, що вона — з нами. Свій новий концерт, над яким зараз працює, співачка тримає в секреті. Єдине, що вдалось довідатись — для її шанувальників цей концерт буде несподіваним. Отож радіймо — хоч компакт-диски в Канаді, зате ми — на місцях.

Аттила МОГИЛЬНИЙ.

Коротко

ЗАМІСТЬ ОВОЧІВ — ВИНО

Нинішнього року Ширківський консервний завод змушений скоротити виробництво основної продукції. За найскромнішими підрахунками, банка маринованих томатів коштуватиме 250 карбованців. Звичайно ж, що ніхто її не купить. Причина дорожнечі відома — високі ціни на енергоносії, паливо, сировину. Тож замість консервованих овочів завод почав випускати вино. В торговельну мережу вже надійшло близько півмільйона пляшок цього напою. Тільки чим закушувати?

Юлія ЄРЕМЕНКО.
Луганська область.

НА ПОЛЬЩУ?!

Одинадцятикласники однієї з київських шкіл вирішили заздалегідь придбати червоні стрічки, щоб написати на них «Випускник-93». Зібрали гроші й пішли до магазину. А коли сказали продавцеві, що їм треба сорок метрів стрічки, у відповідь почули: «Що? На Польщу?!».

Наталя БАРЧАН.
Агентство «Юнпрес».
Київ.

Курйози

ПОЖЕРТВА МИМОВОЛІ

Не думала редакція рівненської газети «Діалог», колишнього органу міськкому компартії, що внесе і свою частку в спорудження пам'ятника воякам УПА, яку вона активно «прославляє». Та 10 тисяч купонів виклала. І зробила це завдяки заступнику глави держадміністрації Роману Омельчуку. Як саме? Дуже просто.

Газета оббрехала пана Романа і той звернувся до суду. А суд на відшкодування моральних збитків стягнув із газети на користь заявника згадану суму. Р. Омельчук перерахував гроші на спорудження пам'ятника. Так і відбулася пожертва мимоволі.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

ЕННЯ
осу України»
ен кваліфіко-
з україньс-
осійську і на-

кваліфіковані
оналим знан-
мови.

адресою: Ки-
ва, 4.
85-98,

Кримінальна хроніка тижня

● МВС разом з СНБ проводить операцію «Гастролер». Перевірено вже близько 700 готелів, понад 300 гуртожитків, 195 ринків, 187 ресторанів, 31 бар, 300 кооперативів, 26 банків, понад 9 тисяч одиниць автотранспорту. Виявлено 852 особи, що прибули з інших країн і порушували чинне законодавство України, затримано 191 особу з тих, що розшукувалися міліцією, вилучено майже 40 кілограмів наркотиків, 39 стволів вогнепальної зброї. Операція триває.

● У селі Фошки Путильського району Чернівецької області колгоспник Грицюк на грунті неприязних стосунків застрелив з незареєстрованої мисливської рушниці односельця Фошку, двох своїх братів та матір і дочку Ферфелуц. Потім заховався у себе в погребі, де був затриманий міліцією.

● 12 жовтня о 23.40 на перегоні Заворичі-Бебрик Південно-Західної залізниці у купейному вагоні поїзда № 171 «Москва — Івано-Франківськ» сталася пожежа. Причина — пасажир Фостій необережно розлив питний спирт. Під час пожежі загинув кухар вагона-ресторану.

Центр громадських зв'язків МВС України.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ДЕРЖАВНУ СТАТИСТИКУ

(Закінчення. Початок на 3-й стор.).

РОЗДІЛ IV
ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ СТАТИСТИКИ ТА ІНШИХ ОРГАНІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ ДЕРЖАВНОЮ СТАТИСТИКОЮ

Стаття 10. Права органів державної статистики

Органи державної статистики мають право:

одержувати в установленому порядку безплатно від усіх, на кого поширюється цей Закон, включаючи фінансові, банківські, митні та інші відомства і служби, і використовувати державну статистичну звітність та інші необхідні для проведення державних статистичних спостережень дані (на будь-якій стадії їх розробки), а також пояснення, що додаються до звітності;

одержувати від банківських установ в 10-денний термін інформацію про відкриття рахунків суб'єктам підприємницької, некомерційної діяльності та громадським об'єднанням;

проводити за рішенням Кабінету Міністрів України серед населення статистичні спостереження, що стосуються його соціально-демографічного становища, підприємницької діяльності та сімейного бюджету;

вивчати стан первинного обліку і статистичної звітності, перевіряти достовірність статистичних даних на об'єктах, що входять у сферу застосування цього Закону. Службові особи органів державної статистики мають право відвідувати згідно з діючим порядком об'єкти, що перевіряються;

приймати в межах своєї компетенції рішення з питань статистики, обліку і статистичної звітності;

у разі виявлення приписок та інших перекручень звітних даних вимагати від підприємств, організацій, установ, юридичних осіб та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, вносити виправлення до державної статистичної звітності, а при невиконанні цієї вимоги у визначені органами державної статистики строки самостійно вносити їх з наступним повідомленням відповідних підприємств, організацій, установ, юридичних осіб та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, для виправлення в первинному та бухгалтерському обліку, інших взаємопов'язаних показниках;

вносити пропозиції щодо притягнення службових осіб та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, винних у порушенні вимог цього Закону, до відповідальності, передбаченої чинним законодавством;

відповідно до чинного законодавства накладати штрафи на службових осіб та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю, за порушення правил обліку та статистики;

публікувати дані статистичних спостережень;

укладати договори про співробітництво із статистичними органами інших держав та міжнародними статистичними організаціями;

виконувати на основі укладених угод госпрозрахункові інформаційно-аналітичні, обчислювальні та інші роботи, що оплачуються за рахунок замовників;

видавати і розповсюджувати статистичну інформацію на комерційній основі на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Рішення органів державної статистики в межах своєї компетенції є обов'язковими для виконання міністерствами і відомствами України, органами влади і управління на місцях, підприємствами, організаціями, установами, юридичними та фізичними особами.

Стаття 11. Права інших органів, що займаються державною статистикою

Міністерства і відомства України, інші юридичні особи, що відповідно до статті 5 цього Закону займаються державною статистикою, мають право:

одержувати і використовувати статистичні дані для виконання робіт у порядку, передбаченому статтями 8 та 9 цього Закону;

здійснювати контроль за станом первинного обліку і статистичної звітності, перевіряти достовірність статистичних даних у підзвітних одиницях.

Стаття 12. Обов'язки органів державної статистики

Органи державної статистики зобов'язані:

організовувати і здійснювати статистичне спостереження за ходом виконання державних програм соціально-економічного розвитку України, її регіонів і галузей народного господарства;

організовувати і забезпечувати збирання державної статистичної інформації, ведення сімейних бюджетів за їх погодженням, проведення переписів, одноразових обліків, опитувань, вибіркових монографічних та інших обстежень;

здійснювати статистичне спостереження за ходом виконання рішень Верховної Ради України, її Президії, указів Президента України, рішень Кабінету Міністрів України з економічних і соціальних питань;

аналізувати структурну перебудову економіки, формування її багатоукладності, технічне переоснащення народного господарства, розвиток соціальної сфери, ринкові відносини, міждержавні, міжрегіональні зв'язки, еквівалентність обміну, формування ринку праці та товарного ринку, фінансове становище, рівень життя населення, соціальний захист громадян, ефективність суспільного виробництва, тенденції зміни цін і тарифів, стан навколишнього природного середовища, виконання природоохоронних заходів та інші процеси;

забезпечувати достовірність і об'єктивність статистичної інформації, її адекватність соціально-економічним явищам і процесам;

забезпечувати в установленому порядку статистичною і аналітичною інформацією органи державної влади та управління;

забезпечувати гласність статистичних даних. Подавати засобам масової інформації поточні та річні підсумки соціально-економічного стану України, регіонів і галузей народного господарства, дані про рівень життя населення, видавати статистичні збірники, бюлетені, огляди, прес-випуски та інші статистичні матеріали, проводити прес-конференції та інші заходи;

розробляти і вдосконалювати методологію статистичних показників для висвітлення процесів соціально-економічного розвитку України, її регіонів і галузей народного господарства;

впроваджувати в практику державної статистики систему міжнародних статистичних стандартів;

затверджувати форми, програми та інструкції державних статистичних спостережень та типові форми первинної облікової документації, необхідні для їх проведення;

встановлювати коди і вести Державний реєстр звітних (статистичних) одиниць України;

забезпечувати видачу на платній основі зведеної державної статистичної інформації юридичним і фізичним особам на їх прохання, крім випадків, передбачених цим Законом;

забезпечувати збереження й захист статистичної інформації, дотримання державної та комерційної таємниці юридичних осіб, знеособлення даних про фізичних осіб;

проводити міжнародні і міжрегіональні статистичні зіставлення.

Стаття 13. Обов'язки інших органів, що займаються державною статистикою

Міністерства і відомства України, інші юридичні особи, що займаються державною статистикою, зобов'язані:

організовувати збирання від підзвітних одиниць даних державних статистичних спостережень та їх розробку;

забезпечувати достовірність статистичної інформації;

подавати органам державної статистики на їх вимогу статистичні дані, передбачені державною статистичною звітністю, та інші необхідні для проведення державних статистичних спостережень дані;

дотримувати державної та комерційної таємниці юридичних осіб, знеособлювати дані про осіб, які займаються підприємницькою діяльністю.

РОЗДІЛ V
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ

Стаття 14. Відповідальність за порушення порядку подання даних державних статистичних спостережень

Службові особи та особи, які займаються підприємницькою діяльністю і не подають статистичних даних для проведення державних статистичних спостережень або подають їх недостовірними чи з запізненням, не забезпечують належного стану первинного обліку, порушують порядок ведення Державного реєстру звітних (статистичних) одиниць України, можуть бути притягнуті до відповідальності, передбаченої законодавством України.

Стаття 15. Відповідальність за порушення, допущені при використанні статистичних даних

Працівники органів державної статистики та інших органів, які згідно із статтею 5 цього Закону займаються державною статистикою, за порушення вимог Закону про збір і використання статистичних даних, приховування або перекручення статистичної інформації несуть відповідальність згідно з законодавством.

Службові особи та громадяни, які використовують статистичні дані в засобах масової інформації, наукових працях тощо без посилання на їх джерело, несуть відповідальність згідно з законодавством України.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
17 вересня 1992 року

ДЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ ДНІПРО, А ДЕ — ЦУКОР

Суб'єктивна думка спецкора

Як відомо, депутати-аграрники 15 жовтня ультимативно зажадали від керівництва України не вводити власну валюту до наступного року, доки не закінчаться основні сільськогосподарські роботи. Саме ж керівництво республіки вустами депутата В. Бичкова звинуватили в тому, що Україну, мовляв, загнали в штучну ізоляцію від світу. Навели аграрники на підтвердження своєї тези й деякі цифри і запропонували свої заходи, аж до проведення спеціального засідання парламенту, щоб виправити становище і налагодити нормальні відносини з Росією. Мотивація такого кроку одна — треба врятувати урожай цього року, а без російської чи будь-якої іншої нафти це неможливо.

Передбачати, що обійдеться без звинувачень в «антиукраїнському непатріотизмі» з боку «суперпатріотів», міг тільки той, хто справді не знає, що, з точки зору декого в сьогоднішній Україні, слово «сало» пишеться з великої літери, а «Москва» — з малої. Були й дещо «заземленіші» точки зору: мовляв, самі ж, будучи «консервативними колгоспно-радгоспними магнатами», довели українське село до такого стану, а тепер бідкаються й ультиматуми штампують.

Хоч я й не ветхозавітний Соломон, котрий відомий тим, що поділяв будь-чию точку зору, і таким чином задовольняв усіх, але мені здається таке, можливо, теж не зовсім патріотичне: щоб бути патріотом, треба жити, а щоб жити — треба ще й елементарно щось їсти. А лозунги бувають добрими й поганими, грамотними й неграмотними, але всі, на жаль, неїстівними. В прямому, звичайно, значенні цього слова.

Крім того, випадково напередодні ультиматуму я був присутній на спільному засіданні двох постійних Комісій парламенту — з питань відродження і соціального захисту села та з питань розвитку агропромислового комплексу. Вони обговорювали одне питання — забезпечення сьогоднішнього села та його підприємств нафтопродуктами, та кредитними ресурсами на завершальному етапі сільськогосподарських робіт. Там і дійшли аграрники до «непатріотичної» ручки, бо запросили на своє засідання нового Прем'єр-міністра Л. Кучму, голову правління Національного банку В. Гетьмана і всіх інших керівників міністерств та відомств, які мали б забезпечити те, щоб порушені питання взагалі не обговорювалися. На жаль, ті, кому належить забезпечити не змогли, тому депутати-аграрники й засідали.

Оскільки в залі не було жінок, то розмова вийшла посправжньому чоловіча і нагадувала скоріше не засідання, а вечір неприємних запитань і таких самих відповідей. У відкритому двобої зійшлися нагальна селянська потреба зібрати останній урожай (цукрові буряки, соняхи, кукурудзу тощо), і неможливість з боку держави забезпечити і нафтопродуктами, і грошима, щоб хоча б розплатитися за той урожай. Якщо коротко, то сьогодні на полях лежить третина врожаю цукрового буряка, 39 відсотків кукурудзи тощо, бо через нестачу пального стоїть техніка. Зібране не можуть довезти до переробних заводів, а коли довозять, то заводи або через ті самі причини не працюють, або не можуть заплатити за здане. Причому не може заплатити не тільки Україна, а й Росія Україні. Зокрема й за те, що вже вивезене в рахунок міждержавних поставок за українські кордони.

В. Гетьман ситуацію пояснив: Росія діє так після заяв України про вихід з рублевої зони. І не платить. А Україна все одно із зони тієї вийде.

Президент компанії «Укрнафтохім» В. Горюнов сказав, що він би й радий дати бензин чи мастила, але їх нема. Як немає в Україні й інших джерел постачання нафтопродуктів, окрім російських. Як фізично мало нафти і в Росії, де обсяги добування скоротилися на третину. В. Горюнов запропонував зробити все, щоб завернути в Україну всі експортні поставки нафти. Нормальна пропозиція, але коли то буде? А буряки лежать на полях. Повідомили й таке: держзамовлення на горілку є, а зерно на лікеро-горілчані заводи навіть в рахунок того держзамовлення поки що не надходить. Згодьтеся, сумна перспектива для тих, хто знає, що справжній мужчина в Україні наливає у порожню склянку...

Тож не вдаючись до змагань на тему, хто більший патріот, і дискусії про переваги фермерського чи колгоспного господарювання, хочеться запитати традиційне: що робити? Депутати-аграрники запитали і по-своєму дали відповідь. Бо навіть зважаючи на те, що вони — представники колгоспно-радгоспного ладу, їм не можна відмовити в здоровому селянському раціоналізмі і прагматизмі. А вони прості, як, вибачте, світ: спершу зберемо врожай, а потім поговоримо. Про долю України та колгоспів також, аби буряк не згнив...

Чи треба терміново їхати на переговори до Москви (Бішкека, Тюмені, Тегерана чи навіть до Куала-Лампур), щоб виправити становище? Безперечно, так. Бо нікуди не ділася та реальність, про яку всі говорять: «залізна завіса» впала, імперії нема, а «кайдани» єдиного економічного простору залишилися. Тож треба їхати до Москви, до... (дивіться вище) і пояснювати те, що, здавалося б, не потребує пояснень. А саме: як Дніпро не впадав би в Чорне море, коли б не починався на Смоленщині, так і в Москві не буде українського цукру, коли через нестачу російської нафти цукровий буряк згниє в Україні. Бо не можна дати того, чого нема. На жаль чи на щастя, ми живемо в такий парадоксальний час і в таких парадоксальних умовах, що нібито нічого й нема і одночасно можна щось знайти. Тож, може, пошукаємо, врятуємося від голоду, а потім посперечаємося про лідерство. Адже серед приречених на голод «лідер» один — той, хто помре останнім...

Володимир СКАЧКО.

ЧИ СТАНЕ СЕЛЯНИН ГОСПОДАРЕМ НА ЗЕМЛІ?

ЯК ШУКАЮТЬ ВІДПОВІДІ НА ЦЕ ЗАПИТАННЯ НА БУКОВИНІ

РАЗОМ з колишнім СРСР зазнало краху й одне з його головних творінь — колгоспно-радгоспна система. Вона відмирає у старому своєму змісті, але поки що ще якось годує багатостраждальних громадян незалежних держав СНД. У кожній з них своя специфіка відносин, що виникають на землі, свої проблеми, пов'язані з національними, соціальними та природними особливостями. Навіть у межах однієї колишньої союзної республіки часто важко уявити загальну ситуацію у вирішенні земельного питання. Як, наприклад, в Україні підвести до спільного знаменника Чернігівщину й Крим, Львівщину й Донбас?

Вибрав Чернівецьку область. І не лише тому, що пропрацював тут майже 20 років, знаю проблеми краю не з чуток.

Зеленою гілкою України називають Буковину. В найменшій області республіки є гірські карпатські райони, лісостеп та степ. Тут живуть чабани й хлібороби, майстри, що працюють у далеких краях, і ті, хто має родичів, які трудяться на полях Канади, США, Аргентини, Австралії. Українські молдовські, румунські, російські, польські села. Селяни ще пам'ятають дідівську чи навіть батьківську землю, знають, як жили їхні предки і в Австро-Угорщині, і в царській Росії, і в Румунії. Прикордоння. Переплетення доль і культур. Розмаїття традицій.

Зустрічався на Буковині з головами колгоспів і фермерами, членами селянських спілок і працівниками малих підприємств, землевпорядниками та сільськими спеціалістами. Підсумком усіх цих зустрічей стали бесіди із заступниками глави державної адміністрації. Геннадій КМІТА — колишній начальник облфінвідділу, веде питання регіонального управління територією. Іван ДЕМЧАК — колишній голова облагропромради, відповідає за АПК. Обидва — селянські діти, в обох чималий життєвий досвід.

ЩО БУДЕ З КОЛГОСПАМИ?

— Щоб говорити про долю колгоспів на Буковині, наведемо результати їх господарювання напередодні безвиході, в якій вони опинилися «перед переходом до ринку», через 30 років свого існування. В 1985—1990 роках середня врожайність зернових становила по області 42,3 центнера з гектара, цукрового буряка — 320 центнерів, у 1990 році надоїли по 3600 літрів молока від кожної корови. На 100 гектарів сільгоспугідь виробляли 1000 центнерів молока і 200 центнерів м'яса. Не було жодного збиткового господарства, рентабельність виробництва досягала 30 відсотків. Створили унікальну соціальну інфраструктуру на селі, що спиралася на ферми, тракторні бригади з оздоровчими комплексами, медичними профілакторіями, кімнатами психологічного розвантаження, приймальними пунктами служби побуту. В області всі дороги між населеними пунктами мають тверде покриття, багато сіл газифіковано...

— Та тут криється і небезпека, яка призвела до вихолощення самої суті колгоспів як виробничого організму. Вони стали своєрідними відділеннями райсоцзабезу на рівні села. Школу, лікарню, клуб, дорогу будує колгосп. Він же забезпечує пенсіонерів найнеобхіднішим. Городянин усе це принаймні одержував від держави, а колгоспник розплачувався зі своєї кишені. Це знекровлювало колгоспну касу, стримувало подальший розвиток виробництва. Колгосп дедалі більше перетворювався на приховану форму державного підприємства. А оренда без нового ставлення до власності на землю не давала віддачі. Екстенсивні чинники вичерпали себе, мотивація до праці різко знизилася. Хаос перебудови, розрив господарських зв'язків за умов розпаду СРСР, багаторазове подорожчання енергоносіїв, сільськогосподарської техніки, міндобрив та інших ресурсів за цін на продукцію села, що не покривали витрат, на середину нинішнього року призвели до катастрофічного становища.

У червні в колгоспах нічим було платити зарплату. Виходило так: чим більше виробляєш продукції — тим більші збитки. Виробництво молока за 7 місяців скоротилося на 42 відсотки, м'яса — на 35. Доходило до справжнього безглуздя. На базарі на початку року кілограм м'яса коштував 120 карбованців, колгосп одержував за нього за держзамовленням 50. І це тоді, коли лопата й відро стали коштувати 150 карбованців, а кімнатні капці — взуття багатьох колгоспниць —100. У січні—травні 1992 року проти відповідного періоду минулого року ціни продажу продукції сільського господарства з урахуванням компенсаційних доплат та надбавок зросли в Україні в 5,3 раза, а на промислову продукцію, що споживали сільськогосподарські підприємства, — у 17,7 раза. Кабінет міністрів просто вимушений був наприкінці червня прийняти постанову «Про заходи щодо оздоровлення економіки сільського господарства України», згідно з якою відбувається відшкодування витрат, виплата доплат та компенсацій сільськогосподарським товаровиробникам за продукцію, яка реалізується державі в 1992 році. Здійснили й переоцінку основних фондів на 1 липня. Це дає можливість створити амортизаційний фонд з урахуванням нових цін.

— Отже, саме нісенітницею з цінами та податками пояснюється й те, чому спілки селян, які організовуються на Буковині, раніше не могли стати серйозним конкурентом колгоспів?

— Саме так. З липня минулого року всі організації, що створювалися на базі колгоспів, оподатковувались як комерційні структури, без будь-яких пільг. І лише кілька місяців тому членів селянських спілок зрівняли в цьому з колгоспниками. Приватизація в сільському господарстві почалася. Її проведено вже в 41 колгоспі з 198. Гадаємо, що на початку наступного року таких господарств буде понад 150. Але для цього треба визначити майновий пай кожного колгоспника. При цьому враховується, по можливості, усуспільнене майно, внесене під час вступу селянина до колгоспу, трудовий стаж, кількість вироблених у минулому трудоднів, нормоднів, сума одержаної натуральної та грошової оплати. Вводяться відповідні коефіцієнти для обліку змін цін. Робота ця копітка й складна. Та без неї ми не визначимо частку кожного в основних фондах та інших надбаннях колгоспу. До індексації цей пай у середньому по господарствах становив 15—20 тисяч карбованців. Тепер він у 15 разів більший. Крім майнової пайової частки, треба визначити ще й земельну. І тут є свої складності.

— В Україні чимало прихильників фермерства як панацеї від усіх бід села. А що ви думаєте про це?

— Спочатку уявімо собі можливості для фермера на Буковині. В нашій малоземельній області на одного жителя припадає лише 0,36 гектара ниви, а на один селянський двір — 1,2 гектара. На сьогодні ситуація з фермерством така. За 283 фермерами в області закріплено 1755 гектарів землі. Це середній колгосп за площами. Державні акти на право володіння землею видано 120 особам загальною площею 550 гектарів. Акціонерний банк «Україна» видав їм гарантій на 8 мільйонів карбованців. Це, звичайно, дуже мало. Тому ми проти деколективізації тими самими методами, якими раніше проводилася колективізація. Перший заступник міністра сільського господарства та продовольства України Л. Дунець розповідав на одній нараді, що недавно на зустрічі зі своїми колегами з країн Східної Європи почув таку точку зору: «Борони вас Боже піти на негайну суцільну ліквідацію колективних господарств. Це матиме сумні наслідки для вашої самостійної держави». Потрібна еволюція колективних господарств, рівність різних форм власності, велика підготовча робота на місцях. За новим земельним Кодексом України громадянин, маючи свій земельний наділ, може вийти з колгоспу, окремо трудитися, може понад безплатно одержаної частки доплатити за збільшення площі землекористування і стати фермером або вступити до колективного господарства зі своєю часткою на правах спільної власності. Фермери, в свою чергу, можуть також об'єднатися. На основі конкуренції виграють ті, хто буде краще господарювати й одержить більше прибутку.

У гірських районах колгоспи в нинішній їх формі давно віджили своє. Тут краще займатися вівчарством, виготовленням елітних сортів сиру, бринзи, масла, меду, зокрема, для експорту, підсобними промислами, обслуговуванням туризму. За ними закріплюють гірські луки та пасовища. Поки що товарність виробництва тут низька. Головне в Карпатах на найближчий час — створити можливість для економічного виживання населення. В рівнинній частині області, з урахуванням малоземелля, можна передавати селянським господарствам садки, розвивати тваринництво на основі невеликих ферм, вівчарство. Центрами кристалізації нових форм господарства в усіх зонах стануть придбані на паях кількома сім'ями міні-заводи по переробці м'яса і молока, вичинці шкір, пошиву дублянок. Без сучасної малогабаритної техніки тут не обійтися.

Та при цьому потрібна справді вільна конкуренція різних товаровиробників, а то фермер продає свою продукцію куди йому заманеться і за будь-якою ціною. А колгосп, селянська спілка мають держзамовлення. Воно при цьому не скорочується, а площі ж у колективних господарствах зменшуються через розвиток інших форм власності. Варто враховувати і психологічний аспект історичного плану. На Буковині, розділеній між Австро-Угорщиною і Росією, не було на початку століття великих селянських господарств. Переважали поміщицьке й монастирське землеволодіння, натуральне селянське господарство. Тому досвід північноамериканського фермерства треба сприймати з урахуванням традицій, що склалися, без механічного копіювання.

Та, ясна річ, селянин сам не виживе. Його господарству потрібна підтримка держави, допомога кормами. А то парадокс виходить. У Донецькій області будують фабрики по виробництву м'яса, на яких нікому працювати, а на Буковині люди люблять і вміють вирощувати худобу, та немає концкормів. Віками вироблялася раціональна спеціалізація. На Вінниччині вирощували цукрові буряки, у степових областях — хліб, а на Буковині — худобу. Для чого ж нам нове вигадувати?

Хотілося б тверезо поглянути на такий факт: нині на Буковині більше половини м'яса й молока виробляється на подвір'ях селян. Це ще не аргумент того, що дрібнотоварне господарство можна порівняти з колективним. Де «дядько», як кажуть на Буковині, бере зерно, буряк, інші корми? В колгоспі, як натуральну оплату. Там же і випаси. Доки були терпимі ціни — вимітали з магазинів дешевий хліб, крупи. Чимало й просто розкрадали. І була тому, коли хочете, об'єктивна причина. Брали нерідко те, що одержавлений колгосп недодавав селянинові, віднімав у нього.

— У 80-ті роки в області велику увагу приділяли розвитку кооперації промислових підприємств з колгоспами й радгоспами. В 70 господарствах існували філіали об'єднань, заводів і фабрик. Вони виробляли продукцію на десятки мільйонів карбованців у тодішніх цінах.

— Високі податки, нестача сировини загальмували цей процес. Але тепер законодавство змінилося. Обласна державна адміністрація дотуватиме створення у філіалах нових робочих місць за рахунок пільгового оподаткування. Організується також багато малих підприємств по заготівлі худоби, молока в населення. Обласний фонд зайнятості в нинішньому році створив понад 200 робочих місць на селі, почав будівництво цегельного заводу за рахунок своїх ресурсів.

Крім того, жителі наших сіл працюють в Тюмені, республіці Комі, де заробляють нафту і ліс для області. Швидше потрібно легалізувати й поїздки наших громадян за кордон на роботу. Поки що вони нелегально трудяться в Туреччині, Німеччині, Польщі, інших країнах, без будь-якого соціального захисту. А чому б не надати цивілізованих форм і вояжам буковинських «коробейників» з товаром, яких можна побачити на «барахолках» у багатьох країнах Східної Європи. Все одно їдуть. То нехай від цього багатіє казна, місцевий бюджет.

— Довелося чути під час поїздок по області, що часті зміни в земельному законодавстві України не сприяють стабільності у вирішенні селянського питання?

— Почнемо з того, що один закон про землю не може однаково ефективно працювати в Київській і Чернівецькій областях. Потрібне гнучке врахування регіональних особливостей, а отже, й відповідні права, щоб управляти цими процесами. Обласна ж державна адміністрація за положенням більше служить Президентові, аніж виконавчій владі. Ми ж маємо бути не спостерігачами, а організаторами справи. Куди це годиться, що після прийняття Закону «Про власність на землю» та деяких інших із 117 статей Земельного кодексу, прийнятого минулого року, лишилося без змін у Земельному кодексі 1992 року тільки 12.

Потрібна вартісна оцінка землі, згідно з її кадастром. На різні ділянки мають бути різні податки. Необхідно враховувати і місцезнаходження наділів, а то ж одному фермеру доведеться добиратися на роботу за п'ять кілометрів, а іншому — за п'ятнадцять. Різною буде собівартість виробленої продукції. Яка ж тут рівність у конкуренції? Встановлення ціни на землю дасть можливість віддавати її в заставу, в перспективі — продавати, сприятиме конвертації нашої валюти. Держава має підтримувати нові господарські форми економічно й законодавчо. Вести цінову політику. Щоб не було, як у цьому році. Селяни півроку працювали, а в липні визначили їм доплати і компенсації. Виходить, спочатку вироби продукцію, віддай державі по одній ціні, а потім дізнайся про кінцевий розрахунок. Про яке ефективне стимулювання можна тут говорити?

— Центром земельної реформи, мабуть, мають стати комерційні й земельні банки?

— Це лише один приклад. На початку року, коли селяни не злякалися знецінення грошей, вони приносили у відділення Ощадбанку на Буковині й по 500, і по 900 тисяч карбованців. Отже, гроші на селі є. Треба тільки їх раціонально акумулювати. Адже парадокс виходить. Вкладники дають кредити Ощадбанку за малі проценти, а з того ж колгоспу деруть за нього в результаті комплексу банківських операцій уже в багато разів більше. Цю монополію можна ліквідувати лише зі створенням справді широкої мережі комерційних банків. Ось такі приклади. Агропромбанк «Україна» бере за кредит 33 відсотки, а фінансово-розрахунковий центр у Новоселицькому районі — два відсотки. Керівник нещодавно створеного комерційного банку «Буковина» А. Швець вважає, що рівень у 25—30 відсотків явно завищений. Для нормальної роботи банку достатньо і п'ятнадцяти. А коли надати пільги по платежах у бюджет, то цей показник становитиме до десяти відсотків.

Треба бути готовим до того, що частина фермерів, малих підприємств стануть банкрутами. І ці процеси необхідно також грамотно регулювати через комерційні й земельні банки.

Зустрічі на Буковині, як і поїздки в інші регіони України, ще раз переконали в тому, що доля селянства — це величезний конгломерат політичних, економічних, соціальних, технічних, моральних проблем, які дісталися нам у спадок. Земельне питання не було вирішене ні після скасування кріпосницького права в Росії у 1861 році, ні реформами Столипіна, ні, тим паче, жовтневим Декретом про землю. Колективізація ж тільки загнала на десятиріччя в глибину економічного організму всі хвороби села. Як реформувати селянську общину, що по суті збереглася, у здоровий організм вільних товаровиробників? Рецептів тут немає. Дай нам Боже цього разу обійтися без революцій.

Юрій КОРНЄВ

Проблема

Небезпечне повернення на круги своя

Здається, Київ напередодні нового потрясіння, яке за масштабами, резонансом і наслідками не поступиться знаменитій «студентській революції» в жовтні 1990 року, коли хлопці й дівчата на столичному майдані Незалежності оголосили безстрокову голодовку, вимагаючи перевиборів Верховної Ради на багатопартійній основі, націоналізації майна КПРС — ВЛКСМ, відставки Прем'єра Масола...

Нині контингент тих, хто збирається вдатися до аналогічних акцій, серйозніший. Це офіцери-українці, які проходять службу за межами України. Розвал Союзу і створення національних армій поставило цих людей у надзвичайно скрутне становище. Вони опинилися перед вибором: або служити в арміях іноземних держав, або залишити службу і повернутися на Батьківщину. Що в перекладі на мову реалій означає стати неприкаяними жебраками, без квартири, коштів, перспектив.

Приступаючи до розбудови власних збройних сил, Україна почала з призначення міністра оборони, сподіваючись, що генерал Морозов зуміє розібратися що до чого і, укомплектувавши міністерство, доповість Верховній Раді і Президенту: національне військо є! Але не так сталося, як гадалося. В обстановці тотальної мімікрії і перефарбовування всіх з червоно-синіх у синьо-жовті кольори військові швидко зорієнтувалися, що досить замість копіткої, напруженої роботи по створенню справді національного війська почепити на кокарди тризуби, заговорити російсько-українським суржиком — і можна доповідати: ми, мовляв, уже не імперська армія, а Збройні Сили України. Доходить до смішного. Якось, готуючи матеріал про недоцільність утримування в Києві військово-морського політичного училища, я зустрівся в його стінах із замполітом. Капітан I рангу на підвищених тонах доводив мені, що національні армії — це нонсенс, що розтягувати військо по національних квартирах можуть лише вороги своїх народів, що офіцери ніколи не допустять розвалу Збройних Сил СРСР. І яким же було моє здивування, коли на переговорах з військовою делегацією Російської Федерації я зустрів цього офіцера як... радника Міністерства оборони України з військово-морських питань.

Таких офіцерів, які присягнули своєму народові не за покликанням сумління, а щоб залишитися служити в Україні, на жаль, більшість. Якби Україна територіально знаходилася в Забайкаллі, переконаний, що у генерала Морозова виникли б серйозні проблеми з кадрами. А так їй поспішили присягнути вчорашні «особисті» і замполіти, звільнені секретарі парткомісій і комсомольські лідери. Десятки тисяч дармоїдів поспіхом змінили назви своїх військових «професій» і стали «педагогами», «психологами», «соціологами».

У Міністерстві оборони не поспішають скорочувати гігантське 750-тисячне військове угруповання, яке і далі смокче соки із зубожілого народу. На хвилі творення Збройних Сил України з'явилося багато нових генералів та полковників. Оговтавшись від страху перед кардинальним скороченням армії, вони, як і їхні попередники деморалізованої Радянської Армії, живуть — не тужать. Платня в них — на відповідному рівні, солдатів, яких можна використовувати навіть як безплатну робочу силу на будівництві власних дач,— море, службові автомашини, спецпайки. Як і раніше, у війську процвітає «дідівщина», протекціонізм, кумівство. Словом, усе повернулося на круги своя.

У цій ситуації розбудові власних Збройних Сил України змогли б допомогти її сини-офіцери з ближнього зарубіжжя. Серед них багато справжніх військових фахівців. Вони змогли б замінити 10 тисяч офіцерів, які відмовилися присягнути Україні. Наявність такої кількості висококласних спеціалістів (а в Україну бажають повернутися 300 тисяч офіцерів-українців) також дозволила б на конкурсній основі вибрати майстрів військової справи, а не тримати баласт — учорашніх замполітів, а нині так званих педагогів-психологів.

Саме з такими пропозиціями звернувся ще влітку до міністра оборони України голова Спілки офіцерів української діаспори полковник О. Слюсарєв. Він пропонував створити Головну атестаційну комісію (ГАК), яка протягом 1993 року на конкурсній основі прийняла б від кожного офіцера іспити на право служити в національному війську. Хто витримає конкурс — служитиме в Збройних Силах України офіцерами, а решті буде надано право або служити рядовими, або з дозволу уряду служити за наймом в арміях інших держав. Генерал-полковник К. Морозов пообіцяв розглянути пропозиції О. Слюсарєва. Але відповіді полковник і досі не дочекався.

А тим часом члени Спілки офіцерів української діаспори (СОУД) збираються пікетувати Верховну Раду з вимогами створити атестаційну комісію і розпочати прийняття іспитів від усіх офіцерів, які забажають служити в Збройних Силах України.

— Цей захід,— вважає полковник О. Слюсарєв,— допоможе перетворити нинішні Збройні Сили в Українську національну армію. Бо поки що вони залишаються трьома округами «непереможної і легендарної», ситною годівничкою для сотень тисяч тих, хто, нічого не виробляючи, звик жити на широку ногу.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ,
військовий оглядач «Голосу України».

Листи з армії

НА СЕСІЇ Верховної Ради України депутат пан Нагулко двічі виступав з приводу продажу вогнепальної мисливської зброї з Шепетівського окружного складу генералам та представникам владних структур. На перший погляд питання важливе. Адже деякі власники «атрибуту престижності» поводилися з рушницями, як писав кореспондент «Подільських вістей» Петро Макаренко, наче з граблями. А втім куля, випущена чванливим «мисливцем», може вбити людину на відстані трьох кілометрів.

І все ж таки, на мій погляд, народний депутат мав би говорити про інше. Про загрозу не одній-другій людині, а всій Україні, зрештою, людству. І якщо він уже побував на військових складах округу, то тієї небезпеки не міг не помітити.

Річ у тому, що військові склади — то не сільські клуні з сіном. Там сконцентровано «іграшки», що загрожують смертю не одній тисячі людей. Скажімо, тільки в одному сховищі складовано понад дві тисячі вагонів мін. Воно, те сховище, розташоване від Києва дещо далі, ніж Шепетівка, але, борони Боже, за найменшої недбалості вибух заподіяв би шкоди не тільки Україні, й світу в цілому. Бо детонація могла б спричинити вибухи на інших складах, у тому числі й з атомними бомбами, що розташовані у зоні досяжності Хмельницької та Рівненської атомних станцій. А вибухова хвиля зачепила б «дорогою» і боєзаряди відомих «градівських» систем. Отже, гадаю, всім стане ясно, що Чорнобильська трагедія на тому тлі мала б вигляд пістолетного пострілу.

Які ж підстави до тривог? Вони є. І досить серйозні. Сховища стрілецької зброї збудовано ще в 1937—38 роках. Нині вони в аварійному стані, склади перевантажені в 1,5—3 рази, боєприпаси складуються на відкритих майданчиках. Охороняють склади здебільше старики ВОХР, інваліди. Більше того, як розповів мені один з офіцерів, у Ізяславській військовій частині вартові з автоматами не стерегли озброєння, а... випасали бичків!

Можливо, там настільки налагоджені технічні засоби охорони, що й не потрібне втручання людини? Справді, за документами відповідних служб ПрикВО, така апаратура є в наявності. Вона здатна без шкоди здоров'ю людини не підпустити до охоронного об'єкта ближче, ніж на певну віддаль. Та вся біда в тому, що внаслідок успадкованої безвідповідальності ця найсучасніша апаратура теж іржавіє на тих же складах.

Ось тільки один з фактів, про які повідомляв у високі інстанції генерал-майор О. Деницик: «У ніч з 6 на 7 вересня ц. р. за наказом командира 200-го мотострілецького полку підполковника Амангельдиєва К. М. на територію парку військових машин... запущено два автобуси з громадянами Польщі та два приватних автобуси зі Львова... У цю ж ніч на території частини невідомі особи викрали 41 прилад нічного бачення та іншу цінну військову оптичну техніку».

Та що вже говорити про нехтування правилами режимності, організацією належної караульної служби, коли командирам не вистачає часу і коштів, щоб знайти на охоронні об'єкти бодай у достатній кількості освітлювальних лампочок. До чого призводить така, м'яко кажучи, недбалість? Якщо вибухи, детонація і атомний апокаліпсис із сфери, так би мовити, прогнозів, то розкрадання — справа реальна і сьогодення. На згадуваних уже мінних складах злочинна недбалість призвела до того, що група військових почала викрадати міни для продажу в зони конфліктів. Це вже не «інтер'єрний» карабін самовдоволеного чиновника, це вже несе смерть реальну...

Велику стурбованість викликає ще одна обставина. Із частин, що розформовуються, зброя вивозиться на склади, ніби колгоспні буряки. Ось тільки два факти. 18 травня цього року прибув транспорт із зброєю. У результаті перевірки військовими контррозвідниками СБ України виявилося, що тут «зайвих» 600 автоматів Калашникова. Наступного дня в черговій партії зброї вже не вистачало 24 автомати. До сказаного слід додати, що на складах ракетно-артилерійських озброєнь (РАО) ПрикВо автомати не обліковуються за табельними номерами. А це — відкритий канал для постачання зброєю злочинців різних мастей. В одному з таємних документів з цього приводу говориться: «Насторожує той факт, що при виявленні недостачі або надлишків зброї зі служби РАО ПрикВО негайно висилається новий наряд з потрібною кількістю зданої зброї...» Таке враження, що в службі РАО Прикарпатського округу документи заготовлені про всяк випадок заздалегідь.

Одне слово, за останні роки на складах округу накопичилося стільки зброї, що нею можна було б заново озброїти сьогоднішні війська бундесверу. З такої ситуації політики і військові знайшли не кращий вихід — знищувати зайвий смертоносний вантаж. Але все це вимагає додаткових коштів.

У багатьох питаннях — економічних, політичних — ми наслідуємо Росію. То чому ж і тут не взяти добрий приклад: не викидати гроші на вітер, а навпаки — заробляти? Не таємниця, що автомати Калашникова й сьогодні залишаються кращими у світі і їх із задоволенням купила б не одна країна.

З цього приводу влучну характеристику дав один англійський бізнесмен, сказавши, що ми ходимо по грошах, але не вміємо їх піднімати. До цих слів додати нічого.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Прикарпатський військовий округ.

Під час святкування 50-річчя УПА на Волині.

Фото Миколи ЗІНЧУКА.

АТОМ — ТО ЇХНЯ ДОЛЯ

Після Чорнобилю атомна енергетика існує в умовах палких дискусій, які часом виходять за межі цивілізованого спілкування. Часто-густо її просто нещадно цькують, не помічаючи за потенційно небезпечним «залізом» людей. Хоча, буває, згадують і про них, зараховуючи до бездушних захисників або сумних заложників «мирного атому». І ллють на них то безапеляційні обурення, то нав'язливе й липке співчуття...

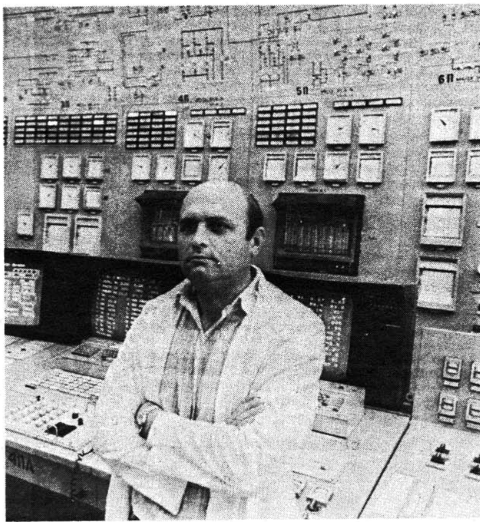
А вони, ті люди, не хочуть почуватися ані жертвами, ані винуватцями. Вони просто живуть. І АЕС, що поруч — то їхнє життя, їхня буденна праця. Хіба може бути інакше, коли атомній станції людина присвятила десять років? Саме стільки виповнюється в грудні Південно-Українській АЕС. Інші атомну станцію лише інколи відвідують, як школярі й учні ПТУ м. Південноукраїнська, а дехто там взагалі вперше. Але де ще фізику вивчають на АЕС, а малят з дитсадка водять туди на екскурсію?

Тож, з атомом пов'язано долі не лише окремих людей. а цілих міст. Не забуваймо ж про це, борючись проти атомної енергетики. Бо й за цим — людські долі.

Олексій БРЕУС.

Фото Олександра КРЕМКА.

Експрес-інформація

ХОЧ ЗЕМЛЯ У НАС РОДЮЧА, АЛЕ КРЕДИТИ ЩЕ ПОТРІБНІ

Кредитні гарантії на 200 мільйонів доларів для закупівлі американської сільськогосподарської продукції надало Україні Міністерство сільського господарства США. Про це повідомило Посольство Сполучених Штатів у Києві. Як заявив американський міністр сільського господарства Медіган, Україна може використати ці кредити протягом фінансового року, який завершиться наступного вересня. Позику треба повернути протягом трьох років. За словами міністра, 70 мільйонів доларів з 200 буде надано негайно. У заяві Посольства також зазначається, що ця позика майже вдвічі перевищує 110-мільйонний кредит, наданий Україні минулого фінансового року.

ТРЕТЕЙСЬКИЙ СУД НЕ ЗАВЖДИ ПОТРІБЕН

Проти запрошення місії ООН до Нагірного Карабаху виступив уряд Азербайджану. Про це йдеться в листі постійного представника республіки в Організації Об'єднаних Націй Гасанова на ім'я голови Ради Безпеки Меріме. У ньому зазначається, що Вірменії необхідно погодитися на проведення прямих мирних переговорів, а не шукати посередництва міжнародних організацій. За словами Гасанова, будь-яка спроба перевести процес переговорів в інші рамки лише затримає встановлення миру в регіоні.

Минулого тижня Вірменія звернулася до ООН з проханням направити до Нагірного Карабаху спостерігачів для пошуку шляхів розв'язання карабаської кризи. Водночас із зони конфлікту надходять повідомлення про атаки, які не припиняються з обох сторін.

ДОТРИМУВАТИ ІСНУЮЧИХ КОРДОНІВ

та розвивати двосторонні відносини погодилися Голова Президії Боснії і Герцеговини Ізетбегович та Президент СРЮ Чосіч. Після зустрічі в Женеві вони зробили заяву, в якій підтримали миротворчий процес у регіоні. Лідери двох республік також погодилися покласти край діяльності всіх озброєних банд, воєнізованих груп та найманців. Ізетбегович і Чосіч зійшлися на думці, що слід припинити облогу і провести демілітаризацію Сараєва, інших міст. Крім того, сторони засудили практику етнічних чисток.

З ОГЛЯДУ НА ЗИМУ

Гуманітарну допомогу буде надано населенню Кулябської, Курган-Тюбинської та Горно-Бадахшанської областей Таджикистану, які постраждали через соціально-політичні конфлікти. Таке рішення схвалив уряд Російської Федерації. Безвідплатно передається 50 тонн цукру, дві з половиною тисячі тонн борошна, одна тонна чаю і 15 тонн солі, а також м'ясні та молочні консерви. До цих районів надійдуть дві тонни медикаментів і перев'язувальних матеріалів на мільйон карбованців. Російський уряд вирішив надати цю допомогу з огляду на зиму.

НІЯК НЕ ЗУСТРІНУТЬСЯ

Знову відклав зустріч з Президентом Анголи душ Сантушем лідер повстанського угруповання УНІТА Савімбі. Він пояснив це міркуваннями безпеки. Один з посередників у миротворчому процесі в Анголі — міністр закордонних справ ПАР Бота заявив, що переговори відбудуться найближчим часом, правда, за умови, що сторони домовляться про місце їх проведення та питання для обговорення. Дедалі частіше висловлюється думка, що остаточні результати проведених минулого місяця в Анголі президентських виборів вказують на необхідність додаткового туру голосування.

ПРИВАТНО ПОГОВОРИТИ ЗГІДНИЙ

Російські власті не мають наміру силою примушувати радянського президента Горбачова давати свідчення у «справі КПРС», заявив голова Конституційного суду Зорькин. Він, однак, додав, що рішення про виклик Михайла Сергійовича до суду як свідка ніким не переглядалося. За словами Зорькина, ніхто не збирається приводити Горбачова до судової зали в наручниках і під конвоєм.

Тим часом Горбачов, повернувшись з Німеччини, де він брав участь у церемонії поховання колишнього канцлера ФРН Брандта, заявив, що не збирається давати свідчень, але готовий зустрітися з суддями для приватної бесіди.

УРЯД ВІДСТУПИВ. ВТІМ, НЕ ПОВНІСТЮ

Кабінет міністрів Великобританії відступив від плану закрити понад половину вугільних шахт країни через їхню нерентабельність. Замість 31 шахти припинять роботу лише десять найнеприбутковіших. Але міністр торгівлі та промисловості Великобританії Хезлтайн заявив у парламенті, що уряд перевірить інші нерентабельні шахти, щоб визначити доцільність їх поступового закриття. Зроблене минулого тижня повідомлення про ліквідацію деяких об'єктів вугільної промисловості спричинило хвилю протестів з боку робітників, опозиційних політиків і навіть членів правлячої консервативної партії.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

ВИКОРИСТАТИ СВІЙ ШАНС

Член правління одного з найбільших приватних комерційних банків Німеччини — Дойче банку, спеціаліст з банківських операцій, що їх здійснюють на території колишнього Союзу і країн Східної Європи, пан Георг Крупп, утретє приїхав в Україну. Кожен його приїзд щоразу ознаменовував ще один важливий крок у розвитку співробітництва між нашими країнами. Цікава й така обставина: саме Дойче банк узяв на себе нелегке завдання — розрубати гордіїв вузол проблем виплати зовнішнього боргу колишнього Радянського Союзу.

Восени минулого року в інтерв'ю «Голосу України» пан Крупп сказав, що без визнання Україною своєї частки боргу не може йти мова про серйозне співробітництво. Однак уже тоді були визначені головні напрями партнерства і з комерційним агропромбанком «Україна», і з іншими банками республіки.

Тепер пан Крупп привіз звістку: Німеччина відкрила Україні кредитну лінію на один мільярд доларів і левову частку його фінансує Дойче банк. Що ж зумовило таке потепління з боку німецьких банкірів?

Кореспондент «Голосу України» взяв інтерв'ю у пана КРУППА, яке пропонуємо читачам.

— Пане Крупп, щоразу приїжджаючи до Києва, ви зустрічалися з Прем'єр-міністром України. Цього разу коротка протокольна зустріч вилилася в кількагодинну розмову. Якщо не секрет, які теми ви обговорювали?

— Проблеми економіки і фінансів. Мені цікаво одержати інформацію з перших рук. Переконався, що на фоні багатьох труднощів є речі, які визначають сталість. Я б сказав, що, порівняно з іншими країнами СНД, в Україні спостерігається найбільш стабільна ситуація. І це чудова передумова, щоб її народне господарство трансформувалося тут у ринкове. Україна має для цього чудовий шанс і повинна використати його.

— Дойче банк в Україні — це...

— Це ціла низка акцій. Ми, наприклад, відкрили тут своє представництво, де працюють висококласні спеціалісти. Вони обслуговують німецьких підприємців і бізнесменів, які приїхали в Україну зі своїми проектами, що успішно реалізуються. Представництво має контакт з багатьма українськими банками. Ми також всіляко сприяємо в перепідготовці службовців українських банків з тим, щоб вони якомога швидше освоїли нову банківську систему, яка обов'язково у вас буде. Зрештою, через наше дочірнє підприємство «Роланд Бергер» фінансуємо роботу над створенням концепції приватизації в Україні.

Але ми можемо зробити значно більше і намічаємо, як це зробити.

— Чи є помітний рух уперед у відносинах банкірів Німеччини і України?

— Безумовно. Достатньо сказати, що одночасно зі мною в Києві перебувають представники ще двох великих банків — Дрезднер банку і Комерц банку, причому ми не домовлялися. Стосовно Дойче банку, то досягнуто домовленостей про співробітництво практично в усіх сферах банківської справи. Та й відкриття для України кредитної лінії на один мільярд доларів наповнить наше співробітництво конкретними угодами.

Крім того, Україна може розраховувати, що за допомогою Дойче банку вона створить міцну банківську систему — чи не найважливішу передумову для ефективного ринкового господарства.

— Одна з важливих умов виходу України з кризи — торгівля з Заходом. Яка участь Дойче банку в налагодженні інтенсивних торговельних зв'язків з іншими країнами?

— Все, що ми тут робимо, служить цій меті. Україна повинна створити ефективну банківську систему, приватизувати господарство, врегулювати питання зовнішнього боргу. Дойче банк займає тут провідну позицію, проте швидко здійснити ці проекти не можна. Потрібне неабияке терпіння.

— Як, на вашу думку, Україна повертає борг? Як швидко вона здатна розрахуватися?

— Непросте запитання. Дойче банк надзвичайно інтенсивно працює в цьому напрямі. Адже Україна повинна розв'язати питання боргів насамперед для того, щоб якомога швидше одержати нові кредити. І сьогодні не стоїть питання негайного розрахунку. Дивитимемося на речі реально: Україна зобов'язалася виплатити 16,3 відсотка боргів колишнього Союзу. Це — 10—12 мільярдів доларів. Усі нормальні західні банки і уряди, люди із здоровим глуздом, сподіваюсь, розуміють, що Україна неспроможна повернути таку суму протягом двох-трьох років. Тому їй слід дати передишку, подумати, як розтягнути строк виплат на основі угод. Можлива виплата процентних ставок, хоч і вона теж може бути обумовлена.

— Як ви ставитесь до процесів, які відбуваються в Україні?

— Україна — держава, яка відіграє в Європі велику роль. Вона обрала для свого розвитку незалежний, самостійний шлях. Вона має на це повне право і це право треба поважати.

Інтерв'ю взяла **Валентина ПИСАНСЬКА.**

Техніка

ВТІЛЕНА МРІЯ

Електронний помічник водія, який вибирає для нього оптимальний маршрут руху, створила гамбурзька фірма «Інновейтив сістемс» (ФРН). У наступному році буде налагоджено масовий випуск розумного пристрою «АС-6» (на знімку він — праворуч від керма в експериментальному автомобілі).

З маленької чорної коробочки лунає голос: «Повернути на другу вулицю ліворуч...» Акустичний сигнал дублюється візуальним, який з'являється у вигляді стрілок і символів на екрані дисплея. Відпадає необхідність користуватися картами міста і атласами доріг. Отримавши завдання, «АС-6» визначає шлях за допомогою дискети пам'яті. Знаючи конкретну адресу, комп'ютер точно розраховує не лише напрямок, а й відстань. Якщо машина несподівано потрапляє в «пробку», одним натиском кнопки водій забезпечує варіант об'їзду.

Фото «Штерн» — ІТАР—ТАРС.

З місць позбавлення волі

ЛІКНЕП НА КИТАЙСЬКОМУ КИЛИМІ

Щойно відбудований центр аудіовізуального навчання, оснащений кольоровими телевізорами, відеомагнітофонами, іншою сучасною технікою і прикрашений ошатними пурпурово-червоними килимами, розчинив двері на території... тюрми номер 3 у китайській провінції Шаньдун.

У програмі занять — курси лекцій з культури і техніки, моралі та права для більш як тритисячного «населення» цього виправного закладу, який обійшовся в півмільйона юанів.

Адміністрація шаньдунської тюрми виступила ініціатором створення спеціальних шкіл для засуджених на початку 80-х років, коли в Китаї почалися реформи. До вирішення проблем тут підійшли з розмахом. Обладнано 55 аудиторій, де одночасно може вчитися весь «контингент». Вдень ув'язнені трудяться, а вечорами всідаються за парти, за якими проводять 16 годин на тиждень.

Справи йдуть зовсім непогано. Майже півтори тисячі учнів у тюремних робах навчилися читати й писати, багато хто одержав атестат про шкільну освіту, ну а найобдарованіші зуміли «осідлати» програми середніх спеціальних учбових закладів.

На сьогодні вже в 72 відсотках китайських тюрем і трудових таборів створені аналогічні освітні структури.

В'ячеслав ТОМИЛІН.
Пекін.

Власкори повідомляють

Ташкент

З БЛАГОСЛОВЕННЯ ПРЕЗИДЕНТІВ

Семінар підприємців Узбекистану і Росії проходив нещодавно в Ташкенті. Це перший такий захід після проголошення республіками незалежності та початку серйозної роботи у справі будівництва ринкової економіки.

У семінарі також взяли участь керівники урядових і законодавчих органів Узбекистану і Росії. Ідея проведення такої зустрічі була схвалена Президентами Єльциним і Карімовим. Учасники семінару розглянули питання залучення іноземного капіталу в національні економіки, створення узбецько-російських спільних підприємств для переробки плодоовочевої продукції, виготовлення меблів, деяких інших споживчих товарів. Обговорено також широке коло проблем, пов'язаних насамперед із взаємодією та співробітництвом у єдиному рублевому просторі. Сторонам вдалося знайти взаємоприйнятні рішення в такому гострому питанні, як зближення принципів оподаткування на території Узбекистану і Росії.

Зульфія РАСУЛІ.

Кишинів

МОЛДОВА ЗАПРОШУЄ СПОСТЕРІГАЧІВ НАТО

У Молдові на запрошення керівництва республіки побувала делегація НАТО на чолі із спеціальним радником генерального секретаря цього блоку Крісом Доннеллі.

Молдова звернулася до Організації Північноатлантичного договору з проханням прислати до республіки військових експертів для подання допомоги у формуванні національної армії, а також військових спостерігачів на молдовсько-російські переговори з питань виведення з Придністров'я 14-ї армії Росії. Молдова висловила надію, що спостерігачі працюватимуть тут і безпосередньо під час виведення.

Світлана ЧАЛА.

Часи і звичаї

СЛОН БІЛЯ КОРОЛІВСЬКОГО ПАЛАЦУ

Опустивши до смарагдової галявини хобот, слон акуратно вибирав невисоку траву й відправляв її в рот. Поряд стояв господар — махаут — його друг і годувальник. Дещо зніяковіло оглядаючись на всі боки, господар усетаки не перешкоджав своєму підопічному в його занятті. Слон пасся на ретельно доглянутому газоні, що безпосередньо примикав до білого королівського палацу — місця паломництва іноземних та вітчизняних туристів.

Тайці люблять тварин. Вражає їхня якась безмежна повага чи, вірніше, терпимість до звичних і для нас домашніх чотириногих: котів, собак. Складається враження, що вони такі ж рівноправні істоти в багатомільйонному мегаполісі, як і люди.

Але особливу любов і пошану тайці відчувають до слона. З давніх-давен слон — друг людини. Він допомагає їй виконувати важку фізичну роботу.

Слони — прекрасні циркачі. На численних аренах у Бангкоку вони неодмінні учасники різних вистав: танцюють, старанно намагаючись потрапити в такт музиці, грають у футбол, граціозно, як тільки можуть, вклоняються глядачам, вдячно реагуючи на їхні аплодисменти.

Ця незграбна на вигляд істота дуже розумна. Але навчити його всього, що від нього вимагається, можна тільки з добрим серцем, з любов'ю.

В останні роки вчені країни забили тривогу. Слони потрапили в десяток видів тварин у Таїланді, яким реально загрожує зникнення, хоча власті всіма силами намагаються розв'язати проблему. В розпорядження слонів віддано джунглі в північних районах, де розташовано сім національних парків. І все ж поголів'я слонів зменшується. В 1950 році їх було 13400, а нині — всього 6250. З них лише 1975 живуть на волі. Решта одомашнені.

Причин цьому багато. Відомо, зокрема, що слони повільно розмножуються. Слониха може привести одного малюка лише раз у п'ять років. За її життя з'являється щонайбільше п'ять слоненят.

Та найголовніша причина — наступ людини на життєвий простір слонів. Населення Таїланду зростає. Вирубують ліси. Бамбукові гаї викорчовують і замінюють високим та прибутковим евкаліптом. Але евкаліпт не потрібен слону. Йому потрібні трава, листя дерев, бамбук — від 150 до 200 кілограмів їжі на день. Та дедалі важче знайти її у джунглях.

Не легше становище і в домашніх слонів, особливо в їхніх господарів. Де в умовах міста знайти стільки сіна? Королівських галявинок перед палацами не так уже й багато...

Віктор ЗАЦЕПІН.

Бангкок.

Новини з сейфів

КУДИ ПОДІЛОСЯ ЗОЛОТО

Офіцери отамана Семенова, які опинилися у Китаї після закінчення громадянської війни, були певні, що японці незаконно захопили частину російського золота. Про це свідчать надруковані в Токіо щоденники військового міністра Японії Іссея Угакі, який брав активну участь у підготовці інтервенції в Сибіру.

У нотатках говориться, що у 20-х роках до нього несподівано з'явилися семенівські офіцери, які наполегливо вимагали повернути частину золотого запасу Росії, нібито захоплену окупантами на Далекому Сході. За розпорядженням міністра їм заявили, що «ні про що подібне в Токіо не чули». Офіцерам вручили достатню суму грошей, щоб вони заспокоїлись і мовчали. Є також дані, що генерал допоміг їм виїхати, «зникнути з очей» у США, щоб назавжди припинити розмови, пов'язані з російським золотом.

Дуже дивна поведінка для міністра, який міг просто виставити «ходаків» за двері. Однак вона стане зрозумілішою, коли врахувати, що Угакі був тісно пов'язаний з одним із лідерів токійської воєнної верхівки, генералом Гіїті Танакою. Останній, як відверто заявили навіть у парламенті країни, незаконно поклав собі в кишеню наприкінці громадянської війни частину російського золота.

Щоденники Угакі побічно стверджують версію, що викладалася у радянській пресі, Сергія Петрова, який тепер мешкає у США,— сина колчаківського генерала Павла Петрова про те, що золото потрапило до японців. Його батько нібито супроводив 22 ящики з частиною російського золотого запасу, але був вимушений здати їх «на зберігання» японським військовим, щоб врятувати цінності від червоних, котрі наступали. Потім, як стверджується, він намагався отримати скарби назад, навіть організував судовий процес у Японії, однак, зрозуміло, програв його.

«Генерал Петров разом з семенівськими офіцерами і представником японської розвідки міг цілком бути в тому загадковому поїзді, який останнім вирвався із захопленого червоними Омська в 1919 році,— говорить історик Йосіакі Хіяма.— Судячи з усього, саме там і було російське золото, що зникло. У суцільній плутанині воно могло бути здано «на зберігання» або за вказівкою самого Колчака, або отамана Семенова, який, за деякими даними, також захопив частину російських скарбів. Є підозри, що цей козачий ватажок після громадянської війни так комфортно влаштувався в Маньчжурії саме тому, що добровільно передав золото японським військовим.

Однак ні його офіцери, ні Петров, мабуть, не знали про таємну змову і вважали, що скарби захопили силою. Що ж стосується процесу, влаштованого Петровим, то про нього, на жаль, досі нічого невідомо. Можливо, якийсь невеличкий юридичний казус справді, міг мати місце, однак у Токіо, безсумнівно, в ті роки ніхто не став би слухати претензії емігранта. Адже, за офіційною японською версією, Колчак відмовився передати скарби японцям, і їх захопили червоні та чехи.

Василь ГОЛОВІН.

Токіо.

Зустрічі

ОДИН ПРОТИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕ ВОЇН

Нарада міністрів внутрішніх справ держав СНД та інших республік колишнього Союзу, яка триватиме два дні, відкрилася сьогодні в Києві. У ній беруть участь делегації Азербайджану, Білорусі, Вірменії, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Російської Федерації, Таджикистану, Туркменистану, Узбекистану і України. Представники Латвії й Естонії прибули на нараду як спостерігачі.

На цій зустрічі керівники МВС незалежних держав розглянуть питання співробітництва органів внутрішніх справ у боротьбі з незаконним обігом наркотичних і психотропних речовин, взаємодії у розкритті правопорушень, розшуку і затриманні злочинців. Планується підписання двосторонніх угод про співробітництво між МВС України та відповідно МВС Азербайджану, Вірменії, Грузії, Молдови, Таджикистану та Туркменистану.

Це вже четверта зустріч такого рівня. Принципи і підходи до взаємодії згаданих відомств були вироблені у Мінську і закріплені відповідною угодою в Алма-Аті на зустрічі керівників МВС держав співдружності. Ця лінія на співробітництво знайшла підтримку і на серпневій нараді у Бішкеку, де було підписано кілька угод, які збагатили спільну взаємодію міністерств внутрішніх справ незалежних держав у боротьбі зі транснаціональною злочинністю.

Учасники наради в Києві висловили готовність сприяти МВС України у проведенні будь-яких операцій, а найперше — у боротьбі з організованою злочинністю, зловживанням у банківській сфері, у діяльності нових економічних структур. Українська сторона, в свою чергу, зобов'язується допомагати колегам у виявленні й знешкодженні злочинних груп, які діють на терені нашої держави, у розшуку і екстрадиції озброєних злочинців.

Київська зустріч має закріпити правову базу спільних дій МВС незалежних держав у їх боротьбі з тими, хто порушує закон.

Іван ЛЕВЧЕНКО,
начальник ЦГЗ МВС України.

НА ФОТО: співробітник московського бюро боротьби з наркобізнесом під час чергового профілактичного рейду затримує продавця наркотиків.

Отакої!

КУРОЧКА РЯБА ЗНЕСЛА... «МЕРСЕДЕС»

Розгніваний челябінський мільйонер розстріляв з пістолета Макарова власний «мерседес». «Вина» іномарки полягала в тому, що вона врізалася в стовп. Як зазначив власник свого автопарку (крім «мерседеса» у нього є ще «тойота» і троє «жигулів»), йому не потрібна машина, що «не вміє їздити».

Коли на місце події прибув наряд міліції, пістолета в руках підпилого мільйонера вже не було. Під час обшуку в його квартирі було знайдено бойовий патрон і порожню обойму, а також півтора мільйона карбованців та золоті вироби. Кажуть, ще півтора мільйона він віддав перед цим дружині на кишенькові витрати.

Цікаво, що «золоті яйця» винуватцю події в буквальному значенні несли кури, яких він розводив... у підвалі багатоповерхового жилого будинку.

Євген ТКАЧЕНКО.

«Зірки»

МАДОННА І РАМКИ ПРИСТОЙНОСТІ

«Суперзірка» американської поп-музики Мадонна записала новий відеокліп з піснею під назвою «Еротика». Поки що його було показано лише один раз у спеціальній програмі музичної телекомпанії Ем-ті-ві, що транслюється після півночі.

Як заявили представники компанії, знятий матеріал не може бути показаний по телеканалах у денний час, оскільки відбіркова комісія назвала його таким, що «виходить за рамки пристойності». Річ у тім, що відеокліп являє собою набір еротичних сцен, головне місце в яких відводиться самій Мадонні. Хоча даний відеоролик не можна назвати порнографічним, відзначили представники Ем-ті-ві, його показ зашкодив би репутації компанії, більша частина аудиторії якої — молоді люди віком від 13 до 20 років.

Інші телекомпанії, які уклали з Мадонною попередній контракт на показ відеокліпу, взагалі відмовилися від його показу по своїх каналах. Співачка домовилася, зокрема, з телекомпанією Ен-бі-сі про транслювання ролика в програмі «Відеозал у п'ятницю ввечері» а також з фірмою «Соні», яка є господарем велетенського телеекрана у центрі Нью-Йорка на Таймс-сквер. «Такі сюжети мають бути показані лише в кінозалах, куди категорично не допускаються юнаки, які не досягли щонайменше 20-річного віку», — відзначив представник Ен-бі-сі.

Як відомо, два роки тому Ем-ті-ві вже відмовилася від показу по своїх каналах у США та за рубежем відеокліпу Мадонни з піснею під назвою «Виправдай моє кохання», в якому також було показано сексуальні сцени за участю «суперзірки» та її близького приятеля Тоні Уорда. Тоді рішення керівництва музичної кабельної компанії викликало вибух обурення у шанувальників Мадонни. Цього разу, за свідченням газети «Нью-Йорк дейли ньюс», пішли назустріч фанатам співачки, але вирішили транслювати ролик у той час, коли підлітки мають уже спати.

Михайло КОЛІСНИЧЕНКО.

ОЛЕКСІЙ ГАРАНЬ,

декан факультету суспільних наук Києво-Могилянської академії.

— Якщо бути чесним, то студентів, які ризикували в боротьбі за свободу України в жовтні 1990-го року своїм здоров'ям і життям, просто-напросто обманули!

У РОЗПАЛ пристрастей довкола «наметового містечка» на столичному майдані Незалежності редакція «Голосу України» запросила до розмови за «круглим столом» представників «бунтівної» молоді — Союзу Українського Студентства, який виступив ініціатором цьогорічної акції протесту «Ми вимагаємо змін»; більш поміркованого студентства — Української Студентської Спілки, яка була співорганізатором «жовтневої студентської революції 1990-го», а в цьому році не приєдналася до акції СУСу; істориків, політологів, соціологів, серед яких і лідер студентської голодовки 1990 року Олесь Доній. Нині він відійшов і від молодіжного руху, і від активної політичної діяльності.

Ми мали на меті з'ясувати вимоги наметового табору на майдані Незалежності, спробувати передбачити подальший перебіг політичних і економічних процесів. Ми прагнули відвертої розмови, об'єктивної характеристики дійсності і, наскільки це можливо, прогнозування майбутнього в разі, якщо до голосу революційного студентства прислухаються «у верхах» і навпаки — якщо їх не захочуть почути.

Отже, вимоги, уточнені в ході розмови:

«Прийняття нового закону про вибори до Верховної Ради на багатопартійній основі».

«Проведення 30 березня нових виборів до парламенту, бо нинішня Верховна Рада не здатна вислідковувати настрої в суспільстві».

«Вихід України з СНД. Першим кроком на цьому шляху може стати денонсація Ялтинських і Дагомиських угод».

«Формування уряду народної довіри. Ця вимога до всіх політичних сил України є поточною».

12 жовтня представники СУСу на зустрічі з Президентом України Л. Кравчуком ультимативно заявили: «Якщо не буде прийнято парламентом постанову про призначення виборів нового складу Верховної Ради на 30 березня, СУС розпочне голодовку в наметовому таборі на майдані Незалежності...».

І почав.

Від редакції в розмові беруть участь головний редактор «Голосу України» Сергій Правденко, оглядач Світлана Писаренко, спеціальний кореспондент Катерина Кіндрась.

РОМАНТИКИ ЧИ ПОЛ...

«ІМІДЖ, ЗІПСОВАНИЙ ПОВТОРЕННЯМ ПРОЙДЕНОГО?»

С. Правденко: — Спочатку давайте спробуємо з'ясувати, яку позицію сьогодні займає студентська молодь України? До чого прагне? Якими методами хоче досягати своєї мети?

М. Іващишин: — Союз Українського Студентства, який вийшов на столичний майдан Незалежності з акцією протесту, не може відповідати за всіх студентів України. Ми представляємо лише 5 тисяч студентства.

Останнім часом членів нашої організації, як і більшість громадян держави, турбує поглиблення політичної і економічної криз як взаємопов'язаних явищ. Одну з основних причин такого стану вбачаємо в нединамічній, неконструктивній роботі Верховної Ради — органу, який не знає настрої в суспільстві, не спроможний ефективно, послідовно втілювати реформи. Цю ситуацію можуть використати ультраліві політичні сили і знову повернути Україну до комуністичного режиму. Ми вважаємо, що лише невідкладні вибори до Верховної Ради на багатопартійній основі дадуть демократичним силам шанс здобути перемогу і взяти на себе відповідальність за те, що відбувається в державі.

В. Кириленко: — Через молодіжний рух, який часто «страждає» на студентський романтизм, сьогодні вершиться велика політика. Політика ця диктується певними колами суспільства. Я, як голова Української Студентської Спілки, вважаю, що акцію СУСу контролює Конгрес національно-демократичних сил (КНДС). У тому нічого поганого немає, але цей момент необхідно враховувати.

На мою думку, потрібно нарешті виводити молодіжні організації з напівзруйнованих приміщень і підвалів, забезпечити їм нормальні умови праці, щоб вони могли вирішувати свої соціальні, інтелектуальні, гуманітарні проблеми. Треба створити якийсь національний комітет чи раду представників молодіжних організацій, щоб вони шукали те, що їх об'єднує, а не роз'єднує.

К. Кіндрась: — Твердження про те, що за спиною СУСу стоять «певні політичні» сили, останнім часом безапеляційно повторюються на різних рівнях і в різних аудиторіях. Чи можуть представники Союзу Українського Студентства спростувати або підтвердити ці міркування?

М. Іващишин: — Сьогодні, прикриваючись нашою акцією, багато чого кажуть. Наприклад, ми не уповноважували Степана Хмару, виступаючи перед транспортниками міста, обіцяти, що студенти ляжуть під колеса тролейбусів, щоб перекрити дорожній рух 19 жовтня. Ми взагалі нікого не уповноважували виступати від імені СУСу. Ми ніким не керовані.

О. Доній: — Сьогодні студентство — поняття ширше, ніж просто молоді люди, які навчаються у вузах. Це генерація з новим мисленням, новою психологією. Інша справа, як змінюватиметься ця психологія. Я, наприклад, вважаю, що політичні акції не повинні повторюватися. А молодь тим паче не має права дублювати будь-кого, в тому числі й саму себе. Вона повинна пропонувати щось нове, краще, прогресивніше, інтелектуальніше від того, що пропонують старші покоління. На мою думку, цьогорічна акція протесту на майдані Незалежності може зіпсувати імідж молоді, створений в жовтні 1990-го, саме тому, що це повторення пройденого.

М. Іващишин: — До речі, нині, як і два роки тому, нам знову дорікають: «Работать надо!», «А що ви самі зробили, щоб Україні краще жилося?» Для тих, хто дотримується думки, що страйки, маніфестації, голодування — наша професія, робота, за яку ми «невідомо звідки» отримуємо гроші, наведу лише один приклад. Два роки тому майже всі молодіжні організації Львівщини заснували Фонд «Молода Україна», основне завдання якого — сприяти демократичному молодіжному рухові України. Завдяки цьому фонду ми створили ряд центрів: науково-технічної творчості, комп'ютерної інформації, бізнесу, видавничої та юридичної діяльності. Сьогодні вони мають непогані успіхи.

С. Писаренко: — Чим цьогорічна акція протесту, організована СУСом, відрізняється від «студентської жовтневої революції 1990-го року»?

О. Доній: — Тоді ми виступали як єдина організація зі своєю ідеологією. Я не маю на увазі структурну єдність, нашу позицію тоді сприймали як позицію молоді України. А зараз ця акція нагадує допомогу одній з багатьох політичних структур — КНДС. Два роки тому «студентська революція» на площі була новиною і чимось небаченим, оригінальним, не тільки як просто акція протесту, а насамперед як тактичний, інтелектуальний акт. Весь же «дорослий» демократично-опозиційний рух тоді не зумів піднятися до рівня вимог студентів, не зміг два роки тому усвідомити необхідність перевиборів на багатопартійній основі. В балтійських країнах, наприклад, до цього «дорослі» раніше, ніж в Україні. Більше того, за цей час практично не відпрацьована жодною демократичною політичною структурою стратегія політичних і економічних реформ. От ми й лишаємося на рівні одноденних, одноразових акцій для досягнення конкретної політичної мети. Можна, звичайно, зараз провести одну акцію протесту, щоб досягти багатопартійних виборів. Можна ще одну. Але ж проблема набагато глобальніша — вся біда в тому, що ніхто сьогодні не може запропонувати конкретної концептуальної програми навіть на багатопартійних виборах.

Ю. Зубко: — Розділяючи основну вимогу СУСу: виконання постанови Верховної Ради про проведення референдуму про недовіру Верховній Раді, УСС не підтримує методи і форми акції. Вона нагадує пародію на голодовку, яка була два роки тому.

О. Гарань: — Я не належу до категорії людей, котрі підтримують такі методи боротьби, як тиск, голодовки тощо. Я не певен, що ця студентська акція дасть якийсь результат. Так само, як і страйк транспортників 19 жовтня. Але треба щось робити. Адже студентів, які поклали на вівтар боротьби за свободу України своє здоров'я в жовтні 1990-го року, просто-напросто обманули! З вимог, зафіксованих в рішенні узгоджувальної комісії Верховної Ради, тоді було виконано тільки один пункт. Хоч більшість мислячих людей України розуміла, що вимоги студентів виконані не будуть. Це було видно з розкладу політичних сил. Розумієте, складається враження, що нічого не змінилося. Незалежність формально проголошена, але народ України від того практично нічого доброго не отримав. Замість реальних змін у соціально-економічному житті поки що маємо символи. Є Президент, є Верховна Рада, але ніхто не несе відповідальності за те, що відбувається в державі.

С. Правденко: — Як ви вважаєте, чи може держава під тиском 5 тисяч студентів проводити такі всенародні заходи, як вибори до Верховної Ради?

М. Іващишин: — Верховна Рада приймає або відхиляє наші вимоги. Якщо вона вважає, що вони не підуть на користь Україні, то чому не проводить ніяких своїх заходів.

Ще раз повторюю. Ми не беремо на себе відповідальності за весь народ України. Ми виступаємо від певної частини суспільства. Хоч пасивність — це теж позиція. Ходять, правда, чутки, що в акції беруть участь тільки львів'яни. Сьогодні в «наметовому містечку» на майдані Незалежності майже 70 відсотків — це сусіди з Києва і східних областей України. У представників СУСу відбулося дві розмови з Головою Верховної Ради Іваном Плющем і його заступниками Василем Дурдинцем та Володимиром Гриньовим. Розмови були дуже подібні. Але ніхто з них не відхиляє питання перевиборів Верховної Ради. Ми не дійшли згоди лише до термінів їх проведення. Іван Степанович, наприклад, називає жовтень 1993 — січень 1994 року. Ми — 30 березня 1993 року.

ОЛЕСЬ ДОНІЙ,

історик-політолог.

— Цьогорічна акція протесту на майдані Незалежності може зіпсувати імідж української молоді, створений у жовтні 1990-го, саме тому, що це повторення вже пройденого.

В'ЯЧЕСЛАВ КИРИЛЕНКО,

голова Української Студентської Спілки, студент Київського університету.

— Через молодіжний рух, який часто «страждає» на студентський романтизм, нині вершиться велика політика.

ЮРІЙ ЗУБКО,

голова Київської філії Української Студентської Спілки, студент КПІ.

— Сьогодні відповідальність за економічну кризову ситуацію в державі лягає на Верховну Раду і Президента України.

«Є ТАКІ ПАРТІ...

С. Писаренко: — Наскільки доречні, на вашу думку, сьогодні вибори до Верховної Ради на багатопартійній основі? Чи не станеться так, що через свою роздрібненість, чвари, слабкість демократичний блок партій знову залишиться в меншості, а соціалістична партія, вийшовши на вибори монолітом, отримає більшість мандатів у парламенті і зажадає нового уряду, конституції, законів?

М. Іващишин: — Мета кожної партії — здобуття влади. У нас немає відрегульованого виборчого механізму, натомість банальна психологія: чим дорожча ковбаса — тим більш бажаний соціалізм.

С. Правденко: — Але соціалістів 60 тисяч чоловік...

Є. Головаха: — Хотілося б, щоб ми чітко усвідомили: сьогодні немає серйозної загрози того, що до влади прийде соціалістична партія. Дослідження, які проводить наша група соціологів протягом трьох останніх років, показують, що дуже невелика частина народу України має намір голосувати за соціалістів.

Мені здається, що головна проблема зовсім в іншому. Ця акція є акцією молодих політичних лідерів, і вони, як і їхні старші товариші, погано володіють справжньою політичною ситуацією в Україні. Справа не в тому, що в нас немає партій. Вони є. Проблема в тому, що виборці не знають, чи спроможні ці партії реалізувати серйозні реальні програми, оскільки ані чинні сьогодні владні структури, ані опозиція ще не висунули серйозних реформаторських програм.

Нині населення України вимагає приватної власності на землю, підприємства тощо. Я не переконаний, що нова Верховна Рада буде дуже цим перейматися — до влади знову ж таки прийдуть політики, які не матимуть чіт...

ГОЛОС України

Отже, вимоги, уточнені в ході розмови:

«Прийняття нового закону про вибори до Верховної Ради на багатопартійній основі».

«Проведення 30 березня нових виборів до парламенту, бо нинішня Верховна Рада не здатна вислідковувати настрої в суспільстві».

«Вихід України з СНД. Першим кроком на цьому шляху може стати денонсація Ялтинських і Дагомиських угод».

«Формування уряду народної довіри. Ця вимога до всіх політичних сил України є поточною».

12 жовтня представники СУСу на зустрічі з Президентом України Л. Кравчуком ультимативно заявили: «Якщо не буде прийнято парламентом постанову про призначення виборів нового складу Верховної Ради на 30 березня, СУС розпочне голодовку в наметовому таборі на майдані Незалежності...».

І почав.

Від редакції в розмові беруть участь головний редактор «Голосу України» Сергій Правденко, оглядач Світлана Писаренко, спеціальний кореспондент Катерина Кіндрась.

Верховна Рада, але ніхто не несе відповідальності за те, що відбувається в державі.

С. Правденко: — Як ви вважаєте, чи може держава під тиском 5 тисяч студентів проводити такі всенародні заходи, як вибори до Верховної Ради?

М. Іващишин: — Верховна Рада приймає або відхиляє наші вимоги. Якщо вона вважає, що вони не підуть на користь Україні, то чому не проводить ніяких своїх заходів.

Ще раз повторюю. Ми не беремо на себе відповідальності за весь народ України. Ми виступаємо від певної частини суспільства. Хоч пасивність — це теж позиція. Ходять, правда, чутки, що в акції беруть участь тільки

РОЗПОДІЛ ГОЛОСІВ ВИБОРЦІВ У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ ВИБОРІВ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ НА БАГАТОПАРТІЙНІЙ ОСНОВІ (В % ДО ЧИСЛА ОПИТАНИХ)

Партії	Січень 1991 р. (Опитано 1739 чол.).	Листопад 1991 р. (Опитано 1752 чол.).	Квітень 1992 р. (Опитано 1800 чол.).
Компартія України	27	4	—
Соціалістична партія України	—	—	2,2
Демократична партія України	6	9	4,3
Партія зелених України	5	7	5,4
Партія демократичного відродження України	3	4	2,6
Народна партія України	3	3	0,8
Українська республіканська партія	2	4	7,7
Українська християнсько-демократична партія	1	1	1,1
Українська селянсько-демократична партія	1	2	1,2
Не відповіли, їм важко відповісти, ще не вирішили	49	60	38,6
Викреслив би всіх	—	—	18,7

* Соціологічне дослідження проведено групою науковців Інституту соціології АН України.

«ВСЕ ЗАЛИШИ...

С. Правденко. — Чи не вважаєте ви, що якби і Рух і «Нова Україна», інші сили, що виступають за розпуск Верховної Ради, сказали: ми маємо кадри, які можуть сісти у керівні крісла в Кабінеті міністрів, можуть виробити програму і працювати за нею як виконавча влада, то багато питань було б знято.

М. Іващишин: — «Нова Україна» має таку програму. Ця сила пропонує досить таки зважені шляхи до виходу суспільства з кризи.

С. Правденко: — Жодна політична сила не називає нічого своїми іменами — хтось має програму, хтось переможе...

М. Іващишин: — І список ймовірного складу уряду є. Але нині все вирішується через політику — з одного боку Леоніда Кравчука, з іншого — Івана Плюща.

О. Доній: — Справа в тому, що опозиція не може нині запропонувати конкретні програми і навіть, якщо вона прийде до влади шляхом виборів на багатопартійній основі, невідомо, що саме вона втілюватиме у життя. Ось приклад з творенням Конституції. Її проект запропонував лише Л. Кравчук зі своєю Конституційною комісією. Демократи, крім маленьких висловлювань, зауважень, нічого свого, концептуального, запропонувати не можуть. Щодо економічних програм, не буду називати прізвищ, але деякі відомі лідери організацій і рухів заявляють, що нині займатимуться писанням їх, а в листопаді вийде програма державотворення України.

С. Правденко: — Це об'єктивний процес. З Москви керували державою, їздили по світу, працювали послами, власкорами центральних видань, та ким завгодно, — маючи при цьому державницький рівень. У нас же навіть ЦК було на рівні обкому. Наші міністри командували 5—6 відсотками економіки. Машина є, дача є, все є — тільки нічим не командуй, ні за що не відповідай. Прекрасний стан!? І в цьому середовищі нині ми хочемо знайти людей, які відповідали б за всю державу, могли осягнути реформи? Мине чимало часу, поки прийде нова формація керівників.

О. Доній: — Але ж в Росії вже народилася сильна

нова хви... храй і Л... рилися в... ститутах... зчеплення... інтелекту... це найме...

Є. Голо... з тим, і... не може... них екон... сійська є... тивною, а... ймає.

С. Пр... радикаль... такого у...

й бракує... відкрилас... створити... реформ, ... рання но... во, це з... міку, як... тиме п... реформ, ... бути реа... мадянина... Уряд зм... гось, як... структур... чить до... дей з пр... вими поп... в Украї... віднайти... нових ма...

С. Пи... бачите л... ної довір...

М. Іва... Кучму. ... усі полі... менті.

С. Пи... Чи до в... ндидатура...

М. Іва... бисто — ... нічого н...

О. До... залишил... заперечу... сідній де... мо ніякі... ві власн... які філі... на тому... танкіно»... удоскона... раїнське... організу... мовний ... приклад... ртіям ви... Мороза ... структур... Най... є ворог ... тити до... щоб са... щось пу... на т... КНДС, ... на» зібр...

...НТИКИ ЧИ ПОЛІТИКИ?

...ВТОРЕННЯМ ПРОЙДЕНОГО?»

...ин: — Сьогодні, ... нашою акції ... чого кажуть. ... не уповноважена Хмару, ви... транспортни... біцяти, що сту... під колеса ... щоб перекрити ... 19 жовтня. ... ніхто не уповн... виступати від ... Ми ніким не ке...

... Сьогодні сту... поняття ширше ... молоді люблять у вузах. ... новим мисленням ... психологією. Ін... змінюватиметься... логія. Я, наприклад, ... що політичні ... нні повторюватимуть тим паче не ... ублювати будь-... числі й саму се... нна пропонувала ... краще, прогресивніше ... ектуальніше від ... понують старші ... мою думку, ... акція протесту ... езалежності молоді ... імідж молоді, ... жовтні 1990-го, ... о це повторен...

...ин: — До речі, ... роки тому, ... рікають: «Рабо... «А що ви самі ... Україні краще ... тих, хто до... умки, що страй... ції, голодуван... професія, робо... ми «невідомо ... умою гроші, на... один приклад. ... му майже всі ... анізації Львів... Фонд «Мо... », основне зав... — спряти де... молодіжному ... ни. Завдяки цьо... створили ряд ... науково-технічної ... мп'ютерної ін... несу, видавни... ї діяльності. ... ни мають непо...

...нко: — **Чим цьо... протесту, орга... Сом, відрізняєть... дентської жовт... ції 1990-го ро...**

... — Тоді ми ви... дина організація ... деологією. Я не ... структуру єд... позицію тоді ... позицію молоді ... зараз ця акція ... омогу одній з ... літичних струк...

тур — КНДС. Два роки тому «студентська революція» на площі була новиною і чимось небаченим, оригінальним, не тільки як просто акція протесту, а насамперед як тактичний, інтелектуальний акт. Весь же «дорослий» демократично-опозиційний рух тоді не зумів піднятися до рівня вимог студентів, не зміг два роки тому усвідомити необхідність перевиборів на багатопартійній основі. В балтійських країнах, наприклад, до цього «дорослі» раніше, ніж в Україні. Більше того, за цей час практично не відпрацьована жодною демократичною політичною структурою стратегія політичних і економічних реформ. От ми й лишаємося на рівні одноденних, одноразових акцій для досягнення конкретної політичної мети. Можна, звичайно, зараз провести одну акцію протесту, щоб досягти багатопартійних виборів. Можна ще одну. Але ж проблема набагато глобальніша — вся біда в тому, що ніхто сьогодні не може запропонувати конкретної концептуальної програми навіть на багатопартійних виборах.

Ю. Зубко: — Розділяючи основну вимогу СУСу: виконання постанови Верховної Ради про проведення референдуму про недовіру Верховній Раді, УСС не підтримує методи і форми акції. Вона нагадує пародію на голодовку, яка була два роки тому.

О. Гарань: — Я не належу до категорії людей, котрі підтримують такі методи боротьби, як тиск, голодовки тощо. Я не певен, що ця студентська акція дасть якийсь результат. Так само, як і страйк транспортників 19 жовтня. Але треба щось робити. Адже студентів, які поклали на вівтар боротьби за свободу України своє здоров'я в жовтні 1990-го року, просто-напросто обманули! З вимог, зафіксованих в рішенні узгоджувальної комісії Верховної Ради, тоді було виконано тільки один пункт. Хоч більшість мислячих людей України розуміла, що вимоги студентів виконані не будуть. Це було видно з розкладу політичних сил. Розумієте, складається враження, що нічого не змінилося. Незалежність формально проголошена, але народ України від того практично нічого доброго не отримав. Замість реальних змін у соціально-економічному житті поки що маємо символи. Є Президент, є

львів'яни. Сьогодні в «наметовому містечку» на майдані Незалежності майже 70 відсотків — це сусіди з Києва і східних областей України. У представників СУСу відбулося дві розмови з Головою Верховної Ради Іваном Плющем і його заступниками Василем Дурдинцем та Володимиром Гриньовим. Розмови були дуже подібні. Але ніхто з них не відхиляє питання перевиборів Верховної Ради. Ми не дійшли згоди лише до термінів їх проведення. Іван Степанович, наприклад, називає жовтень 1993 — січень 1994 року. Ми — 30 березня 1993 року.

КИЯНИ І «СТУДЕНТСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ»

Соціологічний аналіз, яким було охоплено 401 респондента, свідчить, що тільки 28 відсотків опитаних вважають акцію протесту ефективним засобом тиску на політику уряду. 37 — переконані, що студентські методи боротьби безплідні для вирішення актуальних проблем сучасної України. Кожний п'ятий киянин розцінює цю акцію протесту шкідливою для інтересів населення держави в цілому.

Однак 55 відсотків респондентів підтримують вимоги про розпуск Верховної Ради України і проведення дострокових виборів на багатопартійній основі в березні 1993 року. Третина опитаних — 31 відсоток — не згодна з подібними вимогами. 14 — не визначилися.

...роти негайного виходу України з СНД висловились 43 відсотки, «за» вихід — 38, не визначились — 19.

71 відсоток киян категорично проти студентської голодовки. 18 — схвалюють таку форму протесту.

На думку киян, політична акція вигідна Руху — 50 відсотків, «Новій Україні» та Українській національній асамблеї — 17, се...истськ... ...групам — 24.

«Є ТАКІ ПАРТІЇ! АЛЕ БЕЗ ТРИБУН»

С. Писаренко: — Наскільки доречні, на вашу думку, сьогодні вибори до Верховної Ради на багатопартійній основі? Чи не станеться так, що через свою роздрібненість, чвари, слабкість демократичний блок партій знову залишиться в меншості, а соціалістична партія, вийшовши на вибори монолітом, отримає більшість мандатів у парламенті і зажадає нового уряду, конституції, законів?

М. Іващишин: — Мета кожної партії — здобуття влади. У нас немає відрегульованого виборчого механізму, натомість банальна психологія: чим дорожча ковбаса — тим більш бажаний соціалізм.

С. Правденко: — Але соціалістів 60 тисяч чоловік...

Є. Головаха: — Хотілося б, щоб ми чітко усвідомили: сьогодні немає серйозної загрози того, що до влади прийде соціалістична партія. Дослідження, які проводить наша група соціологів протягом трьох останніх років, показують, що дуже невелика частина народу України має намір голосувати за соціалістів.

Мені здається, що головна проблема зовсім в іншому. Ця акція є акцією молодих політичних лідерів, і вони, як їхні старші товариші, погано володіють справжньою політичною ситуацією в Україні. Справа не в тому, що в нас немає партій. Вони є. Проблема в тому, що виборці не знають, чи спроможні ці партії реалізувати серйозні реальні програми, оскільки ані чинні сьогодні владні структури, ані опозиція ще не висунули серйозних реформаторських програм.

Нині населення України вимагає приватної власності на землю, підприємства тощо. Я не переконаний, що нова Верховна Рада буде дуже цим перейматися — до влади знову ж таки прийдуть політики, які не матимуть чіткої соціально-економічної програми. І тому мені здається, що основна проблема зараз не в тому, щоб якомога швидше скликати нову Верховну Раду, а в тому, щоб дати можливість тим партіям, про які переважна більшість нічого не знає (наприклад, за нашими дослідженнями, про існування УРП знають лише 25 відсотків громадян України), випрацювати серйозну позицію, завоювати «свою» три...у. Треба встановити для ...ового реального термін, можливо, рік-півтора-два.

Більшість населення України, за нашими даними, не задоволена теперішньою Верховною Радою. Думаю, що вона ще більше буде не задоволена діяльністю і нового парламенту, якщо поспішимо з виборами. Якщо ж ми прийдемо до дискредитації й Верховної Ради, обраної на багатопартійній основі, тоді в суспільстві буде справді вибух. Поки ж що, як свідчать наші дослідження, нестерпної вибухової напруженості в Україні немає.

О. Гарань: — Я частково погоджуюся: небезпека того, що новий склад Верховної Ради буде більш консервативним, ніж теперішній, існує. Але принаймні, ці вибори можуть нам показати реальну розстановку політичних сил, якої сьогодні не маємо.

Не знаю, чи ці вибори відбудуться під впливом саме студентської акції. Думаю, вона може вплинути опосередковано. Оскільки зараз йде кампанія збору підписів за проведення референдуму, студентство може прискорити цей процес. Але знову ж таки хочу підкреслити, що населення України сьогодні має певну політичну апатію, тому не переконаний, що студентська акція буде успішною.

Р. Михеєнко: — Хто мені сьогодні може відповісти: в нас президентська республіка? Парламентська? Чи якась інша? Потрібно визначитися. Необхідно обрати нормальний парламент, виробити політичну систему, якої нині не існує в Україні. Сьогодні партій у нас немає. Щоб групи людей, об'єднані спільними ідейними переконаннями, стали партіями, отримали фінансову підтримку, голос у законодавчому органі, мусять пройти вибори. Лише після виборів партії зміцніють.

Ю. Зубко: — Верховна Рада в такому складі, який маємо сьогодні, вичерпалася. Звичайно, вона прийняла історичні документи. Але зараз на Верховну Раду і на Президента лягає відповідальність за економічну кризову ситуацію в державі. На сесіях парламенту питання про недовіру прем'єру Фокіну порушували багато разів. Але все це постійно відкладали в довгий ящик. Звичайно, важко прогнозувати, що з обранням нового складу Верховної Ради добробут поліпшиться. Але є хоч якась надія. Популярна сьогодні серед політиків теза, що люди не прийдуть на вибори,— хибна, відсотків 50 прийде.

Є. Головаха: — Відсотків 60. Але справа не в тому, що вони прийдуть. Особливість цих виборів ще й у тому, кого вони оберуть. І перш за все тих, хто буде орієнтуватися на національні регіональні проблеми: в Криму — активістів РДК.

К. Кіндрась: — Чи мають намір і чи готові молодіжні організації також боротися за мандати в новій Верховній Раді?

М. Іващишин: — Безперечно. Парламент має стати професійним. Народний депутат не може бути одночасно і директором заводу і парламентарієм. Він повинен бути тільки депутатом і відпрацьовувати свою платню.

ЕПІЛОГ

І за «круглим столом», і під час зустрі... керівництвом України представники СУСу... лошували, що вони, врешті, вимагають ви... ня прийнятої Верховною Радою Постанов... розгляд вимог студентів, які проводять г... вання в м. Києві з 2 жовтня 1990 року»... пам'ятаємо той жовтень, пам'ятаємо ту П... ву. У ній ішлося про проведення рефер... з питання довіри Верховній Раді і за ре... тами референдуму вирішення питання пр... ведення нових виборів до кінця року.

Цієї вимоги не виконано. Референдум ... ся — на підтримку незалежності України, ... ме цей парламент (довіру до якого ст... ставили під сумнів), проголосив 24 серпн... року. Можна було б вважати, що Верхов... да реабілітувалась цим. Але ейфорія пер... незалежності дуже зарано приспала наш... ховну Раду. Вона чомусь колективно поча... жати, що мети досягнуто. Так, справді, не... вість — то великий здобуток, до якого, на... багато хто не був готовий. Що робити ... економікою? І почалося борсання у тр... проблем. Кілька невдалих кроків і — хао... мати ситуацію ставало все складніше. П... що змінив свого попередника, — і ми в... му раділи, — вже почав не влаштовувати. ... рламент, хоча й виконав титанічну роботу у з... творенні державності, зволікав із при... радикальних ринкових законів. Невдов... зростає. І тепер, коли уряд Фокіна пішов... ставку, студенти знову поставили питання... вибори парламенту достроково.

ІЛ ГОЛОСІВ ВИБОРЦІВ У РАЗІ ПРОВЕДЕННЯ ВИ- ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ НА БАГАТОПАРТІЙНІЙ % ДО ЧИСЛА ОПИТАНИХ)

Партії	Січень 1991 р. (Опитано 1739 чол.)	Листопад 1991 р. (Опитано 1752 чол.)	Квітень 1992 р. (Опитано 1800 чол.)
України	27	4	—
ніна партія України	—	—	2,2
чна партія України	6	9	4,3
ених України	5	7	5,4
ократичного ння України	3	4	2,6
артія України	3	3	0,8
республіканська партія	2	4	7,7
християнсько- тична партія	1	1	1,1
селянсько- тична партія	1	2	1,2
іли, їм важко и, ще не вирішили	49	60	38,6
би всіх	—	—	18,7

огічне дослідження проведено групою науковців Ін- ціології АН України.

тики?

«СТУДЕНТСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ»

ічний аналіз, яким було охоплено 401 респонден- , що тільки 28 відсотків опитаних вважають акцію фективним засобом тиску на політику уряду. 37 — , що студентські методи боротьби безплідні для актуальних проблем сучасної України. Кожний п'я- розцінює цю акцію протесту шкідливою для інте- лення держави в цілому.

5 відсотків респондентів підтримують вимоги про ерховної Ради України і проведення дострокових багатопартійній основі в березні 1993 року. Тре- них — 31 відсоток — не згодна з подібними ви- — не визначилися.

егайн виходу України з СНД висловились 43 за» вихід — 38, не визначились — 19.

ток киян категорично проти студентської голодов- хвалюють таку форму протесту.

киян, політична акція вигідна Руху — 50 відсотків, раїні та Українській національній асамблеї — 17, сь рупам — 24.

АЛЕ БЕЗ ТРИБУН»

о-економічної про- му мені здається, проблема зараз щоб якомога швид- и нову Верховну ому, щоб дати мо- им партіям, про на більшість нічо- наприклад, за на- дженнями, про іс- РП знають лише громадян Украї- ювати серйозну воювати «свою» реб встановити реал ий термін, к-півтора-два.

і населення Укра- ми даними, не за- перішньою Вер- ою. Думаю, що льше буде не задо- ьністю і нового якщо поспішимо Якщо ж ми при- дискредитації й Ради, обраної на ній основі, тоді в буде справді ви- к що, як свідчать ження, нестерпної апруженості в Ук-

: — Я частково небезпека того, склад Верховної ільш консерватив- еперішній, існує. мні, ці вибори мо- показати реальну політичних сил, ні не маємо.

чи ці вибори від- д впливом саме акції. Думаю, вплинути опосе Оскільки зараз я збору підписів ня референдуму, може прискорити Але знову ж та- креслити, що на- аїни сьогодні має ічну апатію, тому ний, що студент- буде успішною.

нко: — Хто мені же відповісти: в нтська республі- ка? Парламентська? Чи якась інша? Потрібно визначитися. Необхідно обрати нормальний парламент, виробити політичну систему, якої нині не існує в Україні. Сьогодні партій у нас немає. Щоб групи людей, об'єднані спільними ідейними переконаннями, стали партіями, отримали фінансову підтримку, голос у законодавчому органі, мусять пройти вибори. Лише після виборів партії зміцніють.

Ю. Зубко: — Верховна Рада в такому складі, який маємо сьогодні, вичерпалася. Звичайно, вона прийняла історичні документи. Але зараз на Верховну Раду і на Президента лягає відповідальність за економічну кризову ситуацію в державі. На сесіях парламенту питання про недовіру прем'єру Фокіну порушували багато разів. Але все це постійно відкладали в довгий ящик. Звичайно, важко прогнозувати, що з обранням нового складу Верховної Ради добробут поліпшиться. Але є хоч якась надія. Популярна сьогодні серед політиків теза, що люди не прийдуть на вибори,— хибна, відсотків 50 прийде.

Є. Головаха: — Відсотків 60. Але справа не в тому, що вони прийдуть. Особливість цих виборів ще й у тому, кого вони оберуть. І перш за все тих, хто буде орієнтуватися на національні регіональні проблеми: в Криму — активістів РДК.

К. Кіндрась: — Чи мають намір і чи готові молодіжні організації також боротися за мандати в новій Верховній Раді?

М. Іващишин: — Безперечно. Парламент має стати професійним. Народний депутат не може бути одночасно і директором заводу і парламентарієм. Він повинен бути тільки депутатом і відпрацьовувати свою платню.

«ВСЕ ЗАЛИШИЛОСЯ НА АНТИТЕЗАХ»

С. Правденко. — Чи не вважаєте ви, що якби і Рух і «Нова Україна», інші сили, що виступають за розпуск Верховної Ради, сказали: ми маємо кадри, які можуть сісти у керівні крісла в Кабінеті міністрів, можуть виробити програму і працювати за нею як виконавча влада, то багато питань було б знято.

М. Іващишин: — «Нова Україна» має таку програму. Ця сила пропонує досить таки зважені шляхи до виходу суспільства з кризи.

С. Правденко: — Жодна політична сила не називає нічого своїми іменами — хтось має програму, хтось переможе...

М. Іващишин: — І список ймовірного складу уряду є. Але нині все вирішується через політику — з одного боку Леоніда Кравчука, з іншого — Івана Плюща.

О. Доній: — Справа в тому, що опозиція не може нині запропонувати конкретні програми і навіть, якщо вона прийде до влади шляхом виборів на багатопартійній основі, невідомо, що саме вона втілюватиме у життя. Ось приклад з творенням Конституції. Її проект запропонував лише Л. Кравчук зі своєю Конституційною комісією. Демократи, крім маленьких висловлювань, зауважень, нічого свого, концептуального, запропонувати не можуть. Щодо економічних програм, не буду називати прізвищ, але деякі відомі лідери організацій і рухів заявляють, що нині займатимуться писанням їх, а в листопаді вийде програма державотворення України.

С. Правденко: — Це об'єктивний процес. З Москви керували державою, їздили по світу, працювали послами, власкорами центральних видань, та ким завгодно, — маючи при цьому державний рівень. У нас же навіть ЦК було на рівні обкому. Наші міністри командували 5—6 відсотками економіки. Машина є, дача є, все є — тільки нічим не командуй, ні за що не відповідай. Прекрасний стан!? І в цьому середовищі нині ми хочемо знайти людей, які відповідали б за всю державу, могли осягнути реформи? Мине чимало часу, поки прийде нова формація керівників.

О. Доній: — Але ж в Росії вже народилася сильна нова хвиля. Порівняйте: Шахрай і Лановий. Обидва варилися в інтелектуальних інститутах. У Росії просто є зчеплення між політиками й інтелектуалами. У нас же це найменш помітно.

Є. Головаха: — Не згоден з тим, що Верховна Рада не може прийняти радикальних економічних рішень. Російська є не менш консервативною, але все ж таки приймає.

С. Правденко: — Там є радикальний уряд. А в нас такого уряду ще немає.

Ю. Зубко: — Хоча й бракує кадрів, все ж таки відкрилася можливість, шанс створити перехідний уряд реформ, який діятиме до обрання нового уряду. Можливо, це зрушить нашу економіку, якщо уряд виконуватиме програму ринкових реформ, стрижнем якої має бути реалізація права громадянина на власність. Уряд зможе добитися чогось, якщо проведе зміни в структурі економіки, залучить до своєї діяльності людей з принциповими ринковими поглядами. Вважаю, що в Україні сьогодні можна віднайти фахівців для основних міністерств.

С. Писаренко: — Кого ви бачите лідером уряду народної довіри?

М. Іващишин: — Леоніда Кучму. Його підтримують усі політичні сили в парламенті.

С. Писаренко: — А ви? Чи до вподоби вам ця кандидатура?

М. Іващишин: — Мені особисто — ні, але я особисто нічого не вирішую.

О. Доній: — У нас все залишилося на антитезах. Ми заперечуємо, скажімо, сусідній державі, але не робимо ніяких кроків у розбудові власної. Наприклад, деякі філії УРП наполягають на тому, щоб вимкнути «Останкіно», замість того щоб удосконалювати власне українське телебачення й організувати свій російськомовний канал. Це лише один приклад. Демократичним партіям вигідно мати жупел з Мороза з соцпартії, щоб не структуруватися самостійно. Найлегше сказати: у нас є ворог і його слід не допустити до влади. Замість того, щоб самим запропонувати щось путнє. Невже не можна на ті кошти, що мають КНДС, Рух, «Нова Україна» зібрати нехай 20 чоловік — економістів, політологів у Пущі Водиці, забезпечити усім необхідним, зарплатою на європейському рівні, і дати замовлення — пошук економічної програми.

О. Гарань: — Для того, щоб збирати таких людей у Пущі, скажімо, має бути кворум певних політичних сил, серед яких мають бути й представники тверезо мислячої частини колишньої номенклатури.

С. Правденко: — Здається, ми виходимо на головне в нашій розмові.

О. Гарань: — Можливо, волю продемонструють Президент Кравчук і опозиція. Тоді лише можна говорити про вироблення якихось реальних програм. Власне, мова йде про те, чи є у нашому суспільстві політичний центр, який би міг взяти на себе відповідальність за проведення таких реформ.

С. Правденко: — Роблячи попередні підсумки, я хотів би сказати, що на студентство люди дивляться з певною надією, сподіваються на майбутнє. З чим іде молодь в політику, на вашу думку? Чи готова вона продукувати економічні, політичні кадри?

О. Доній: — Головне, що нині виступає на авансцену клас, я б сказав, з іншим, відмінним від попередників нестереотипним мисленням. А це дуже важливо, оскільки демократи нині, на мою думку, мають такий же стиль мислення, як і колишня номенклатура. Скажімо, якщо проводити українізацію, то лише згори і за інструкцією... І ми знаємо, що там, де демократи прийшли до влади, не завжди все клеїться, ой-йой як нелегко по демократичних міністерствах. У новому стилі головне фаховість і порядність. Якщо молодь прийде фахово підготовлена і порядна, значить, будуть і кадри на всіх рівнях.

О. Гарань: — А громадянська позиція?

О. Доній: — Зрештою, треба з'ясувати, що слід розуміти під поняттям «громадянська позиція». Захищати свою домівку і захищати свою батьківщину — я ставлю на один щабель. Якщо у вашому розумінні, громадянська позиція полягає у тому, щоб співати українських пісень, то я не поділяю такої думки. Ось набути фаху, засвоїти ще в родині норми моралі, розвинути їх, ось це і є позиція...

ЄВГЕН ГОЛОВАХА,

завідуючий відділом соціальної психології Інституту соціології АН України, доктор філософських наук.

— Сьогодні немає серйозної загрози того, що до влади прийде соціалістична партія.

РОСТИСЛАВ МИХЕЄНКО,

член правління Української Студентської Спілки, студент Київського університету.

— Хто може відповісти на запитання: Україна — парламентська республіка! Президентська! Чи якась інша! Потрібно визначитися.

ОЛЕГ БАРКОВ,

член політради Союзу Українського Студентства, випускник Дніпродзержинського індустріального інституту.

— Можливо, після цьогорічної акції протесту на майдані Незалежності дистанція між СУСом і УССом скоротиться...

МАРКІЯН ІВАЩИШИН,

член політради Союзу Українського Студентства, виконуючий обов'язки голови львівського фонду «Молода Україна».

— Банальна психологія: чим дорожча ковбаса — тим більш бажаний соціалізм.

ЕПІЛОГ

І за «круглим столом», і під час зустрічей з керівництвом України представники СУСу наголошували, що вони, врешті, вимагають виконання прийнятої Верховною Радою Постанови «Про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в м. Києві з 2 жовтня 1990 року». Всі ми пам'ятаємо той жовтень, пам'ятаємо ту Постанову. У ній ішлося про проведення референдуму з питання довіри Верховній Раді і за результатами референдуму вирішення питання про проведення нових виборів до кінця року.

Цієї вимоги не виконано. Референдум відбувся — на підтримку незалежності України, яку саме цей парламент (довіру до якого студенти ставили під сумнів), проголосив 24 серпня 1991 року. Можна було б вважати, що Верховна Рада реабілітувалась цим. Але ейфорія перемоги, незалежності дуже зарано приспала нашу Верховну Раду. Вона чомусь колективно почала вважати, що мети досягнуто. Так, справді, незалежність — то великий здобуток, до якого, на жаль, багато хто не був готовий. Що робити далі з економікою? І почалося борсання у трясовині проблем. Кілька невдалих кроків і — хаос. Втримати ситуацію ставало все складніше. Прем'єр, що змінив свого попередника, — і ми всі цьому раділи, — вже почав не влаштовувати. Парламент, хоча й виконав титанічну роботу у законотворенні державності, зволікав із прийняттям радикальних ринкових законів. Невдоволення зростає. І тепер, коли уряд Фокіна пішов у відставку, студенти знову поставили питання руба: вибори парламенту достроково.

Однак, дозволимо нагадати, що напередодні відзначення другої річниці роботи парламенту його Голова Іван Плющ в інтерв'ю нашому кореспондентові висловив сумнів у тому, що Верховна Рада зустріне третю річницю у такому ж складі. Тобто думка про те, що парламент вичерпав свої можливості, витала ще в травні нинішнього року. Тож студенти зараз не можуть претендувати на оригінальність. Однак тоді ж, у травні, Іван Плющ був переконаний, що саме нинішній депутатський корпус має завершити державотворчі перетворення. Що малося на увазі? Прийняти пакет економічних законів, завдяки яким би повним ходом почалися б реформи, реформувати судово-правову систему, прийняти нову Конституцію України і закон про вибори. Полишити ж законодавчу ниву на половині шляху — нелогічно, інакше держава, що тільки-но спинається на ноги як держава, залишиться, наче тріска, у вируючому морі подій навколо і всередині неї. Державу треба вивести на фарватер...

Інші вимоги жовтня 90-го — націоналізація майна КПРС та ВЛКСМ, непідписання Союзного договору, забезпечення проходження строкової служби на території України за великим рахунком розв'язалися того самого дня — 24 серпня 1991 року.

То чи не здається вам, шановне студентство, ні, шановні сусівці, що рветеся у відчинені двері? Україна 92-го вже не УРСР 90-го.

Є присмак гіркоти. Бо суб'єктів у боротьбі за владу вже не два — компартійна номенклатура і демократія. Барикади, на жаль, виросли серед самої демократії, у ній самій чимало з'явилося опозицій до самої себе. А у двобої, як часто буває, перемагає... третій.

Украинская Биржа Недвижимости

Господа! Вас приветствует постоянно действующий Аукцион Кредитных Ресурсов!

ДЕНЬГИ ДЕЛАЮТ ДЕНЬГИ!

Удачи вам, господа, и процветания!

Аукцион кредитных ресурсов Украинской биржи недвижимости "Кристина" сделает из ваших денег

БОЛЬШИЕ ДЕНЬГИ

Господа! Мы ежемесячно продаем кредитные ресурсы своих клиентов на сумму не менее

1 000 000 000

(миллиарда!) рублей, а к концу года собираемся утроить ее.

Господа кредиторы! Имеем честь доложить вам: сегодня средняя ставка за кредит превысила 120% годовых! И это — не предел! Ранее мы обещали вам до конца года довести среднюю кредитную ставку до 100%. Сегодня речь уже идет о 200% и выше.

Телефоны в Киеве: 224-55-81, 224-82-36, 224-14-98.
Факс: (044) 224-43-20, 244-18-80.
Наш адрес: 252030, Киев, улица Владимирская, 57.

Мы, как и прежде, гарантируем кредиторам поручительство самых надежных банков Украины и нашу заботу об их деньгах, как о своих собственных. Покупателям кредитов гарантируем юридическую безупречность, конфиденциальность и надежность всех финансовых операций.

Делайте ваши заявки, господа!

Для вас мы работаем без выходных.

WESCOM

СЕТЕВЫЕ КОМПЛЕКСЫ, ИЗДАТЕЛЬСКИЕ СИСТЕМЫ, СТАНЦИИ КОМПЬЮТЕРНОЙ АНИМАЦИИ, КОМПЬЮТЕРЫ В ЛЮБОЙ КОНФИГУРАЦИИ.

ПОЛНАЯ ДВУХЛЕТНЯЯ ГАРАНТИЯ!
ПЯТЬ ЛЕТ СОПРОВОЖДЕНИЯ!
ДОСТАВКА И УСТАНОВКА!
ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ!

310042, Харьков
ул. Пожарского 2/10
тел. (0572) 93-40-75, 95-96-74, 94-28-11
факс (0572) 94-35-73

ПРЕДПРИЯТИЕ РЕАЛИЗУЕТ:

— стиральные машины «Таврия», «Донбасс», «Десна», «Симбирка»;
— кухонные комбайны «Мрія»;
— электрофены;
— электроутюги;
— рубашки мужские пр-ва Индии;
— женские пальто, плащи;
— подкрахмаливающее средство «Лоск»;
— посуду;
— сталь нержавеющую пищевую 12Х18Н1ОТ (тол. 1,5 мм).

Обращаться по адресу: 320059, г. Днепропетровск, пр. Кирова, 98 В, тел. 92-54-22 с 8.30 до 17.30.

Государственное предприятие организовывает СРОЧНУЮ РАСПРОДАЖУ новых американских компьютеров 386/387(25)4/120; 1,2/1,44; VGA (карта SVGA); Epson LX800 по цене 560 тыс. руб.

и поставляет многопользовательские комплексы на базе этих компьютеров.

г. Конотоп, СПКТБ, тел.: (05447) 4-63-17.

Организация СНИМЕТ ПОМЕЩЕНИЕ в центральных районах Киева площадью не менее 80 кв. м.

т. (044) 430-07-63

Настоящим объявляется, что против кооператива «Луч», юридический адрес которого: г. Черновцы, ул. Белорусская, 25-А, р/с 3461892 в Укрсоцбанке г. Черновцы, в Черновицком областном арбитражном суде возбуждено дело за номером 843 о признании кооператива банкротом.

Про конкурс на здобуття премій імені видатних учених України в 1992 році

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

ДОДАТКОВО ОГОЛОШУЄ КОНКУРС на здобуття премії імені М. І. Туга-Барановського за видатні наукові роботи в галузі економіки (Відділення економіки АН України) — 3000 крб.

1. У конкурсі на здобуття премій імені видатних учених можуть брати участь:

а) дійсні члени і члени-кореспонденти АН України незалежно від місця їхньої постійної роботи;

б) окремі особи, які працюють у наукових установах, вищих учбових закладах, на підприємствах і в організаціях, розташованих на території України.

в) колективи авторів, які виконали запропоновану на здобуття іменної премії роботу (не більш як 3 особи), якщо більшість авторів працює в установах, передбачених підпунктом «б» цього пункту.

2. Право висувати роботи на здобуття іменних премій надано:

а) дійсним членам і членам-кореспондентам Академії наук України;

б) науковим установам, вищим учбовим закладам, дослідним лабораторіям і станціям, конструкторським бюро;

в) науково-технічним радам міністерств і відомств України;

г) науковим радам з проблем науки;

д) технічним радам промислових підприємств;

е) науковим та інженерно-технічним асоціаціям і товариствам.

3. Колектив, висунутий на здобуття іменної премії, повинен включати лише основних, провідних авторів, чий внесок був найзначнішим. Загальне число авторів не повинно перевищувати трьох осіб.

4. На здобуття іменних премій можуть бути висунуті: наукові праці лише після того, як мине не менше ніж 6 місяців, але не більше ніж 5 років після їх опублікування;

винаходи й відкриття — після їх впровадження в народне господарство.

5. Організації та окремі особи, які висунули наукову працю на здобуття іменної премії не пізніше 1 листопада 1992 року подають до відповідного відділення АН України з написом «На здобуття премії імені...»:

а) опубліковану працю (серію праць) або матеріали про наукове відкриття (винахід);

б) анотацію, що включає наукову характеристику праці та висновки щодо її значення для розвитку науки і народного господарства (українською мовою);

в) копії авторських свідоцтв та посвідчень про відкриття;

г) у відповідних випадках документи про впровадження роботи у народне господарство (копії постанов, наказів, актів та довідок про техніко-економічні показники впровадження);

д) акти випробувань (для нових конструкцій машин, технологічних процесів тощо);

є) відгуки наукової громадськості, преси про роботу;

ж) детальну довідку про творчий внесок у роботу висунутих авторів. Довідка складається окремо на кожного з авторів і підписується керівником установи, головою місцевкому профспілки за місцем роботи автора та скріплюється гербовою печаткою;

з) біографічні відомості про автора (авторів), (прізвище, ім'я, по батькові, рік народження, спеціальність, почесне звання, вчений ступінь, вчене звання, посада, службова та домашня адреси, службовий та домашній номери телефонів), що підписуються автором (авторами), а підпис (підписи) завіряють керівником і гербова печатка установи за місцем роботи.

Усі матеріали подають у двох примірниках на адресу: 252601, Київ. МПС, Володимирська, 54, Президія Академії наук України.

На конкурс не приймають робіт, удостоєних Ленінської премії, Державних премій СРСР та УРСР, іменних премій Російської АН, АН України і галузевих академій або спеціальних премій інших відомств, що присуджуються за конкурсами.

Не приймають на конкурс і збірники наукових праць різних авторів.

Футбол

КУБОК ВИМАГАЄ ПЕРЕНЕСЕННЯ

Команди першої ліги 15-й тур чемпіонату проводили вчора. Але провідні клуби, мабуть, вирішили, що тижнева перерва в турнірі — це вже занадто і домовилися зіграти минулої суботи. Це, звичайно, жарт. Бо причина переносу інша — сьогодні ряд команд проводять повторні поєдинки 1/16 фіналу розіграшу Кубка України: «Зоря»-МАЛС — «Нива» (Вінниця), «Дніпро» (Дніпропетровськ) — «Газовик» (Комарно), «Буковина» — «Темп», «Чорноморець» — СК «Одеса», «Таврія» — «Шахтар» (Павлоград).

Отож минулої суботи в Івано-Франківську «Прикарпаття» приймало СК «Одеса». Господарі мали повну перевагу, хоча і виступали без травмованих основних гравців Ватаманюка і Мельничука. Якщо у першому таймі прикарпатці провели один гол (Григорчук, 27), то у другому одесити просто не встигали за швидкими атаками господарів. Футболісти «Прикарпаття» могли забити і шість, і вісім м'ячів, але задовольнилися лише трьома. Влучно пробили Русак (53), Лотков (57) і знову Григорчук (62, з пенальті). Гості відповіли м'ячем Тимченка (77-а хвилина). Отже, «Прикарпаття» перемогло — 4:1.

У Білій Церкві місцева «Рось» зіграла внічию — 0:0 з «Темпом». До речі, шепетівців очолив новий головний тренер Віктор Носов, який ще недавно працював з рівненським «Вересом».

Здобула досить переконливу перемогу — 2:0 вінницька «Нива», яка приймала павлоградський «Шахтар». Рахунок на 56-й хвилині відкрив найкращий бомбардир вінничан Косовський, а ще хвилин через п'ятнадцять успіх «Ниви» закріпив Шубін.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ГРОЗА ПРИЗЕРІВ

Не можна сказати, що криворізький «Кривбас» успішно розпочав чемпіонат країни з футболу. Важко давалися дебютантові перші кроки у вищому класі. Вигравши в стартовому турі мінімально у тернопільців — 1:0, криворіжці після цього поступилися в чотирьох зустрічах поспіль і опустилися на дно турнірної таблиці. Як часто трапляється в таких випадках, були зроблені оргвисновки, і безробітним став головний тренер Володимир Стрижевський.

Важко сказати, чи ця подія, чи щось інше вплинуло на гравців криворізького клубу, але останнім часом вони примусили заговорити про себе. «Кривбас» став у буквальному розумінні грозою призерів попереднього чемпіонату. В сьомому турі, приймаючи одноосібного лідера, він відібрав очко у «Дніпра» — 2:2, виграв на виїзді у запорізького «Торпедо» — 1:0. Потім досить переконливо переграв удома чемпіона України «Таврію» — 2:0. Нарешті, в останньому турі в Києві мало не подолав «Динамо». Вже перша атака гостей принесла їм успіх. Лютий холоднокровно скористався неузгодженістю динамівського захисту. І надалі гравці «Кривбасу» не збиралися знімати капелюха перед іменитими господарями, діяли гідно, грамотно, впевнено. Буквально під завісу матчу киянам вдалось уникнути поразки. Болільники навіть пожартували, що відігратися віце-чемпіонам країни вдалося завдяки густому туману, який спустився на футбольне поле.

Що ж, дуже приємно, що «Кривбас», якого ніхто серйозно не сприймав, усе ж вирівняв свій політ, і, вийшовши зі штопора, демонструє неабияку стабільність.

Гадаю, радує своїх шанувальників і одноосібний лідер чемпіонату «Дніпро». Команда, в якій виступає так багато молодих здібних футболістів, демонструє цікавий і видовищний футбол. В останньому матчі на своєму полі проти львівських «Карпат» дніпряни хоч і здобули мінімальну перемогу — 1:0, але це був саме той випадок, коли кажуть, що спортивне щастя явно було не на боці господарів. У другому таймі, який транслювало УТ, «Дніпро» демонстрував швидкий атакуючий футбол. Його комбінації були нестандартні, приховували багато несподіванок для львів'ян, які, до речі, були зовсім не приреченими. Але дніпропетровці все ж могли принаймні ще два-три рази відзначитися. Однак цього разу їм забракло влучності.

А от донецькі болільники можуть лише кусати лікті. Маю на увазі, звичайно, не тих 850 вірних прихильників «Шахтаря», які прийшли на стадіон. Погодьтеся, цифра образлива для такого авторитетного клубу як донецький. Мабуть, факт порожніх трибун вплинув на самолюбство донецьких футболістів. І вони влаштували в поєдинку з «Волинню» справжню футбольну фієсту, перемігши сильного суперника — 6:1. Рахунок міг би бути ще більшим, якби Драгунов реалізував пенальті.

Наступний тур учасники чемпіонату зіграють у неділю 25 жовтня. Але сьогодні шанувальників футболу чекає чимало цікавих подій. Група команд проведе повторні матчі 1/16 фіналу розіграшу Кубка України. Але найбільший інтерес сьогодні до Брюсселю, де місцевий «Андерлехт» в першому поєдинку 1/16 фіналу Кубка УЄФА приймає київське «Динамо». За попередньою інформацією, українське телебачення трансляцію цієї зустрічі планує розпочати о 20.45.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

«Спогади про Барселону»

Опорний стрибок у виконанні олімпійської чемпіонки з Херсона Тетяни Лисенко.

Фото Миколи БОЧКА.

ЗОЛОТИЙ ДУБЛЬ ДИНАМІВОК

Завершили свій перший незалежний сезон жіночі футбольні клуби. Сьогодні свято на вулиці динамівок Києва. Вони спершу вибороли золоті медалі національного чемпіонату, а потім поклали їх у Кубок країни. Цей приз вони здобули в двораундовому поєдинку з «Ареною-Господар» (Фастів) — 1:0 і 0:0. Успіху добилися: Т. Ржанська, Н. Мельниченко С. Балінська, Ю. Баєка, І. Сергієнко, І. Дребезова, С. Фрішко О. Вдовика, О. Боришполець, Т. Верезубова, Г. Зонова, І. Лугова, А. Дорощук, Т. Вишнякова, О. Мазуренко, Н. Глазиріна. Т. Овчаренко. Разом із своїми підопічними радіють головний тренер Олександр Чубаров, начальник команди Сергій Сопін і адміністратор Віктор Кашпур. На жаль, до цих перемог не дожив тренер чемпіонського колективу Володимир Фастовський, який трагічно загинув на бойовому посту.

Хокей

НЕНАСИТНИЙ «СОКІЛ-ЕСКУЛАП»

Позавчора в Палаці спорту хокеїсти київського «Сокола-Ескулапу» провели повторний поєдинок з череповецьким «Металургом». Нагадаємо, що напередодні ці команди завершили зустріч з футбольним рахунком — 1:1.

Здавалося, що і в другому поєдинку кілька тисяч глядачів, які зібралися на трибунах, багато шайб не побачать. Перший період завершився з рахунком 0:0. І в другому суперники не відзначилися результативністю. Щоправда, киянам вдалося вийти вперед. Шайбу на 30-й хвилині закинув Бобровников.

Але після другої перерви стало помітним, що гості втомилися, а «Сокіл» збільшив швидкості, почав діяти наполегливіше. І його перевага матеріалізувалася. І що найприємніше, збільшивши рахунок, кияни не зупинилися, а атакували ворота «Металурга» до останніх секунд. Така ненаситність, якщо хочете, радує.

Отже, в третьому періоді українська команда закинула ще чотири «сухих» шайби: Литвиненко (41), Кулабухов (43), Фадєєв (57), Олексієнко (59) — 5:0.

Здобувши три очка у матчах із своїм конкурентом, «Сокіл-Ескулап» продовжує перебувати на лідируючій позиції у другій зоні розіграшу Кубка МХЛ.

Наступні поєдинки кияни проведуть також вдома: 22 і 23 жовтня вони прийматимуть «Кристал» із Саратова. Початок матчів о 18.30.

У другій зоні зіграно ще кілька матчів: «Динамо» (Мінськ) — «Кристал» (Саратов) — 2:2 і 4:0, СКА (Санкт-Петербург) — «Ригас-Старз» (Рига) — 1:2 і 1:2.

	І	В	Н	П	Ш	О
Ригас-Старз	16	9	2	5	55—45	20
Сокіл-Ескулап	14	9	1	4	52—34	19
Металург	16	8	1	7	49—48	17
СКА	16	6	2	8	36—38	14
Динамо	14	4	3	7	30—38	11
Кристал	16	4	3	9	33—52	11

Як бачимо, потенційний лідер — «Сокіл». Побажаємо ж йому в наступних матчах з аутсайдером закріпити здобуте.

Геннадій ОЗЕРЧУК.

Телебачення

ЧЕТВЕР 22 жовтня

І ПРОГРАМА УТ

8.00 З восьмої до дев'ятої. Інформаційно-музична програма.
9.00 Музичний фільм «У неділю рано музиченька грала».
9.15 Художній телефільм для дітей «Рудий. Чесний. Закоханий». 1 і 2 серії.
11.40 Леся Українка. «Бояриня». Вистава. У перерві — 12.20 УТН.
13.25 Художній телефільм «Червоне і чорне». 3 серія.
16.00 УТН.
16.05 Для дітей. Веселка.
16.35 На допомогу школі. Українська література. «Народні думи».
17.10 Влада і власність.
18.00 Фільм-концерт «Валерій Буймістер».
18.30 Нагірна проповідь. Фільм 7. «Блаженні чисті серцем».
19.00 УТН.
19.10 Музичний фільм «Адажіо».
19.30 Заради істини і пам'яті.
20.35 Реклама.
20.45 На добраніч, діти!
21.00 ДНІПРО.
21.35 Ай Пі Київ. Реклама та інформація.
21.40 Хроніка МВС.
21.55 Молодіжна студія «Гарт». У перерві — 22.55 УТН.
23.55 Художній телефільм «Червоне і чорне». 4 серія.

І КАНАЛ «ОСТАНКІНО»

7.50 Мультфільм.
8.00 Новини.
8.20 «Багаті теж плачуть». Художній телефільм.
9.05 Футбол. Європейські кубки.
10.45 Мультфільм.
11.00 Новини (з сурдоперекладом).
11.20 «Будні і свята Серафими Глюкіної». Художній телефільм. 1 серія.
12.30 «Кожному своє». Художній телефільм.
14.00 Новини (з сурдоперекладом).
14.25 Телемікст.
15.10 Блокнот.
15.15 Уолт Дісней представляє...
16.05 Концерт камерного оркестру «Кремлін» (США).
17.00 Новини.
17.20 ...До шістнадцяти і старші.
17.55 Футбол. Кубок володарів кубків. 1/8 фіналу. «Спартак» (Москва) — «Ліверпуль» (Англія).
19.45 Вечірня казка.
20.00 Новини.
20.40 Лотто «Мільйон».
21.10 Кожний про своє.
21.20 Міждержавний телеканал «Останкіно» представляє. III Міжнародний конкурс музики і пісні «Голос Азії».
23.00 Новини.
23.20 Тільки для дорослих. «100 градусів».
0.00 «Карамболіна-Карамболетта». Музичний телефільм за мотивами оперети І. Кальмана.

ІІ ПРОГРАМА УТ, КАНАЛ «РОСІЯ»

8.15 Непізнаний Всесвіт.
9.00 Дозвілля. Домашній клуб.
9.15 Театральний роз'їзд. «Лихо розуму». На прем'єрі у МХАТі ім. Чехова.
10.15 Репортер. Листи королю.
10.30 К-2 представляє: «Абзац».
11.00 Денний сеанс. Художній телефільм «Санта-Барбара». 89 серія.
11.50 Космополіс.
12.35 Т.Ін.Ко.
12.40 Селянське питання.
13.00 Вісті.
13.20 Із залу Конституційного суду Росії.
15.00 Подолання.
15.30 Ефір без кордонів.
15.40 Бадабоки. Програма для дошкільнят (Франція).
16.00 Там-там-новини.
16.15 ТрансРосефір. Панорама приватизації.
17.00 Кіпрас Мажейка. Репортажі з НАТО.
17.30 Парламентський вісник.
17.45 Естрадний концерт.
18.00 На шостій сесії Верховної Ради України.
19.00 Київська панорама.
19.20 Домашній екран. Прем'єра художнього телефільму «Санта-Барбара». 90 серія.
20.10 На шостій сесії Верховної Ради України.

СТУДІЯ «ТЕТ-А-ТЕТ»

13.30 Худ. фільм «Винищувачі».
15.10 Мультфільми.
15.20 Худ. фільм «Зсув по фазі».
16.55 Музична пауза.
19.30 Мультфільми.
20.00 Фільм «Втілення мрії». 17 серія.
20.25 «Хвіст павича».
20.50 Худ. фільм «Стій, або моя мама буде стріляти».
22.20 Відеомузика.

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34. 441-89-44.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

☆ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

☆ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 452.974.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Зам. 0311201.